ROZSUDEK SOUDU (pátého senátu)

29. listopadu 2005 *

Ve věci T-64/02,

Dr Hans Heubach GmbH & Co. KG, se sídlem v Langelsheim (Německo), zastoupená F. Montagem a G. Bauerem, advokáty,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené F. Castillem de la Torre, jako zmocněncem, ve spolupráci s H.-J. Freundem, advokátem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na částečné zrušení rozhodnutí Komise 2003/437/ES ze dne 11. prosince 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/37.027 – Fosfát zinku) (Úř. věst. 2003, L 153, s. 1), nebo podpůrně návrh na snížení pokuty uložené žalobkyni,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (pátý senát),

ve složení P. Lindh, předsedkyně, R. García-Valdecasas a J. D. Cooke, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Plingers, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 1. července 2004,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový stav

1 Dr Hans Heubach GmbH & Co. KG (dále jen „žalobkyně" nebo „Heubach") je německá společnost, která vyrábí a dodává specializované organické a minerální pigmenty, využívané zejména pro výrobu inkoustů, plastů a nátěrů. Heubach vyrábí a prodává fosfát zinku, zejména s upravenými vlastnostmi. Jeho celosvětový roční obrat v roce 2000 činil 71,02 milionů eur.

2 Ačkoli se jejich chemické vzorce mohou mírně lišit, jsou ortofosfáty zinku homogenním chemickým výrobkem, který je označován obecným pojmem „fosfát zinku". Fosfát zinku, získaný z oxidu zinečnatého a kyseliny fosforečné, se často používá jako antikorozní minerální pigment v průmyslovém odvětví barviv. Na trh je uváděn buď jako běžný fosfát zinku, nebo jako upravený neboli „aktivní" fosfát zinku.

3 V roce 2001 patřila většina světového trhu s fosfátem zinku těmto pěti evropským výrobcům: žalobkyni, James M. Brown Ltd (dále jen „James Brown"), Société nouvelle des couleurs zinciques SA (dále jen „SNCZ"), Trident Alloys Ltd (dále jen „Trident") (dříve Britannia Alloys and Chemicals Ltd, dále jen „Britannia") a Union Pigments AS (dále jen „Union Pigments") (dříve Waardals AS). V letech 1994 až 1998 činila hodnota trhu s běžným fosfátem zinku přibližně 22 milionů eur ročně na světové úrovni a přibližně 15 až 16 milionů eur ročně na úrovni Evropského hospodářského prostoru (EHP). V EHP měli žalobkyně, SNCZ, Trident (dříve Britannia) a Union Pigments dosti podobné podíly na trhu s běžným fosfátem zinku, kolem 20 %. James Brown měl jednoznačně menší podíl na trhu. Odběrateli fosfátu zinku jsou velcí výrobci barviv. Trhu s barvivy dominuje několik nadnárodních chemických koncernů.

4 Ve dnech 13. a 14. května 1998 Komise provedla současně a bez předchozího upozornění šetření v provozovnách žalobkyně, SNCZ a Trident na základě čl. 14 odst. 2 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, první nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3). Od 13. do 15. května 1998 provedl Kontrolní úřad Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) na žádost Komise podle čl. 8 odst. 3 protokolu 23 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) současně a bez předchozího upozornění šetření v provozovnách Union Pigments, podle čl. 14 odst. 2 kapitoly II protokolu 4 Dohody států ESVO o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora.

5 Během správního řízení Union Pigments a Trident informovaly Komisi o svém záměru s ní plně spolupracovat podle sdělení Komise ze dne 18. července 1996 o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996 C 207, s. 4, dále jen „sdělení o spolupráci") a obě učinily prohlášení ve věci kartelové dohody (dále jen „prohlášení Union Pigments" a „prohlášení Trident").

6 Dne 2. srpna 2000 Komise přijala oznámení námitek proti podnikům, kterým je určeno rozhodnutí, které je předmětem projednávané žaloby (viz bod 7 níže), včetně žalobkyně.

7 Komise dne 11. prosince 2001 přijala rozhodnutí 2003/437/ES v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E-1/37.027 – Fosfát zinku) (Úř. věst. 2003, L 153, s. 1). Rozhodnutí zohledněné pro účely tohoto rozsudku je rozhodnutím, které bylo oznámeno dotyčným podnikům a které je připojeno k žalobě (dále jen „napadené rozhodnutí"). Uvedené rozhodnutí se v některých aspektech liší od rozhodnutí, které bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*.

8 V napadeném rozhodnutí Komise uvádí, že kartelová dohoda mezi Britannia (od 15. března 1997 Trident), Heubach, James Brown, SNCZ a Union Pigments existovala mezi 24. březnem 1994 a 13. květnem 1998. Kartelová dohoda se omezila na běžný fosfát zinku. Účastníci kartelové dohody se zaprvé dohodli na rozdělení trhu s prodejními kvótami pro výrobce. Zadruhé na každém jednání určovali „nejnižší" nebo „doporučené" ceny a obecně je dodržovali. Zatřetí došlo v určitém rozsahu k rozdělení zákazníků.

9 Výrok napadeného rozhodnutí zní takto:

„Článek 1

Společnosti Britannia [...], [...] Heubach [...], James [...] Brown [...], [SNCZ], Trident [...] a [Union Pigments] porušily ustanovení čl. 81 odst. 1 Smlouvy a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se účastnily trvající dohody nebo jednání ve vzájemné shodě v odvětví fosfátu zinku.

Délka trvání protiprávního jednání byla následující:

a) pokud jde o [...] Heubach [...], James [...] Brown [...], [SNCZ] a [Union Pigments]: od 24. března 1994 do 13. května 1998.

[...]

Článek 3

Za protiprávní jednání uvedené v článku 1 se ukládají následující pokuty:

a) Britannia [...]: 3,37 milionů eur;

b) [...] Heubach [...]: 3,78 milionů eur;

c) James [...] Brown [...]: 940 000 eur;

d) [SNCZ]: 1,53 milionů eur;

e) Trident [...]: 1,98 milionů eur;

f) [Union Pigments]: 350 000 eur.

[...]"

10 Pro výpočet výše pokut Komise zavedla metodologii uvedenou v pokynech o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3, dále jen „pokyny") a ve sdělení o spolupráci.

11 Komise tedy především stanovila „základní částku", a to v závislosti na závažnosti a délce trvání protiprávního jednání (viz body 261 až 313 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

12 Pokud jde o první faktor, shledala, že protiprávní jednání je třeba kvalifikovat jako „velmi závažné", a to s ohledem na povahu daného jednání, na jeho skutečné účinky na trhu s fosfátem zinku a na skutečnost, že zahrnovalo celý společný trh a po jeho vzniku celý EHP (bod 300 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nezávisle na velmi závažné povaze protiprávního jednání Komise vysvětlila, že zohlednila omezenou velikost relevantního trhu (bod 303 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

13 Komise ve vztahu k dotyčným podnikům uplatnila „odlišné zacházení" jednak za účelem zohlednění jejich skutečné hospodářské schopnosti způsobit významnou újmu soutěžitelům, a jednak za účelem stanovení pokuty na úrovni zaručující odrazující účinek (bod 304 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Za tím účelem rozdělila dotyčné podniky do dvou kategorií podle jejich „relativního významu na relevantním trhu". Komise rovněž vycházela z obratu z prodeje dotyčného výrobku dosaženého jednotlivými podniky v EHP v průběhu posledního roku, ve kterém došlo k protiprávnímu jednání, a zohlednila skutečnost, že žalobkyně, Britannia (od 15. března 1997 Trident), SNCZ a Union Pigments byly „hlavními výrobci fosfátu zinku v EHP s dosti podobnými podíly na trhu, které převyšovaly nebo byly přibližně 20 %" (body 307 a 308 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Žalobkyně byla zařazena, stejně jako Britannia, SNCZ, Trident a Union Pigments, do první kategorie („výchozí bod" ve výši 3 miliony eur). James Brown, jejíž podíl na trhu byl „jednoznačně menší", byla zařazena do druhé kategorie („výchozí bod" ve výši 750 000 eur) (body 308 a 309 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

14 Pokud jde o faktor týkající se délky trvání, Komise měla za to, že protiprávní jednání kladené žalobkyni za vinu mělo „střední" délku trvání, tedy od 24. března 1994 do 13. května 1998 (bod 310 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Následně zvýšila výchozí bod v případě žalobkyně o 40 %, čímž bylo dosaženo „základní částky" ve výši 4,2 milionů eur (body 310 a 313 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

15 Dále Komise měla za to, že v projednávaném případě není namístě přihlédnout k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem (body 314 až 336 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Mimoto odmítla argumenty vycházející ze „špatného hospodářského prostředí", v němž k dohodě došlo, a ze zvláštních vlastností dotyčných podniků (body 337 až 343 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise tedy stanovila výši pokuty na 4,2 milionů eur „před použitím sdělení o [spolupráci]", pokud jde o žalobkyni (bod 344 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

16 Kromě toho Komise připomněla výši, kterou podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 nesmí přesáhnout pokuta uložená jednotlivým podnikům. Výše pokuty uložené žalobkyni před použitím sdělení o spolupráci nebyla uvedenou maximální výší dotčena (bod 345 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

17 Nakonec Komise v případě žalobkyně schválila snížení o 10 % podle sdělení o spolupráci s ohledem na skutečnost, že v odpovědi na oznámení námitek prohlásila, že nenapadá podstatu skutkových zjištění uvedených v tomto oznámení (body 360, 363 a 366 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Konečná částka pokuty uložené žalobkyni tak dosáhla 3,78 milionů eur (bod 370 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

18 Návrhem, došlým kanceláři Soudu dne 28. února 2002, žalobkyně podala projednávanou žalobu.

19 Na základě zprávy soudce zpravodaje se Soud (pátý senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření vyzval účastníky řízení k předložení některých dokumentů a k odpovědi na některé písemné otázky. Této žádosti účastníci řízení vyhověli.

20 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 1. července 2004.

21 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

— zrušil čl. 3 písm. b) napadeného rozhodnutí;

— podpůrně snížil výši pokuty, která jí byla uložena;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

22 Komise navrhuje, aby Soud:

— zamítl žalobu;

— uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

A – K námitce protiprávnosti

1. *Argumenty účastníků řízení*

23 Žalobkyně uvádí, že čl. 3 odst. b) napadeného rozhodnutí je neplatný, neboť pokuta, kterou stanoví, byla vypočítána na základě pokynů, které porušují čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17.

24 Prohlašuje, že tato námitka protiprávnosti je přípustná a že argument Komise, podle kterého nemá protiprávnost pokynů za následek zrušení napadeného rozhodnutí z důvodu, že právním základem je pouze čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, musí být odmítnut.

25 K věci samé žalobkyně zaprvé uplatňuje, že čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 je třeba považovat za předpis stanovující obecnou povinnost vypočítat pokuty úměrně k obratu dotyčných podniků. Je to totiž jediný způsob, kterým lze zohlednit hospodářské schopnosti dotčeného podniku. Pokyny přitom vycházejí z obecných kategorií pokut stanovených nezávisle na obratu, a v důsledku toho z hospodářské síly dotyčného podniku. Konkrétně stanovují paušální částku alespoň 20 milionů eur za protiprávní jednání kvalifikované jako „velmi závažné" bez ohledu na velikost dotyčného podniku.

26 Toto porušení trvá navzdory skutečnosti, že pokyny umožňují rozlišení podle určitých prvků, jako je povaha protiprávního jednání, ke kterému došlo, skutečná hospodářská schopnost původce protiprávního jednání způsobit významnou škodu jiným subjektům nebo omezený význam relevantního trhu. Stejné rozlišení je totiž možné pouze uvnitř kategorií stanovených pokyny.

27 Co se týče argumentu Komise, podle kterého je hospodářská schopnost podniku zjištěná z jeho celkového obratu pouze jedním z kritérií, která musí zohlednit, žalobkyně namítá, že nepopírá, že je třeba vzít v úvahu více kritérií, ale vytýká Komisi, že tak neučinila v její prospěch. Z judikatury vyplývá, že pokyny nebrání tomu, aby buď celkový obrat, nebo obrat na relevantním výrobkovém trhu dotyčných podniků byly „zohledněny při stanovení částky pokuty tak, aby byly respektovány obecné zásady práva Společenství, pokud to vyžadují okolnosti" (rozsudek Soudu ze dne 20. března 2002, LR AF 1998 v. Komise, T-23/99, Recueil, s. II-1705, bod 283).

28 Zadruhé žalobkyně uvádí, že výpočtem částky pokut na základě absolutně určených částek předepisují pokyny metodu výpočtu, která nepřihlíží k velikosti malých a středních podniků (MSP), jako je žalobkyně. Žalobkyně podotýká, že v roce 2000 dosáhla celkového obratu 71 milionů eur a že v evropském měřítku na trhu standardních fosfátů zinku dosáhla v roce 2000 obratu pouze 3,48 milionů eur, tedy kolem 4,9 % svého celkového obratu. Dodává, že za obrat dosažený na tomto trhu odpovídala malá skupina nezahrnující víc než šest spolupracovníků, kterým bylo nápomocno několik zaměstnanců. S dotčeným výrobkem prakticky nedosáhla žádného zisku a ve skutečnosti často zaznamenala ztrátu.

29 Základní částky, včetně částky nejméně 20 milionů eur, za protiprávní jednání kvalifikovaná jako „velmi závažná" se přitom uplatňují, i když jsou dotyčnými

podniky MSP. Důsledkem tohoto „paušalizování" v projednávaném případě je, že pokuta uložená žalobkyni je v poměru k celkovému obratu výrazně vyšší než pokuty uložené v jiných věcech srovnatelných z hlediska závažnosti protiprávního jednání. Na podporu tohoto argumentu se žalobkyně dovolává několika rozhodnutí, ve kterých Komise uložila relativně nižší pokuty [rozhodnutí Komise 98/273/ES ze dne 28. ledna 1998 v řízení podle článku 85 Smlouvy o ES (IV/35.733 – VW) (Úř. věst. L 124, s. 60, dále jen „rozhodnutí Volkswagen"); rozhodnutí Komise 1999/210/ES ze dne 14. října 1998 v řízení podle článku 85 Smlouvy o ES (věc IV/F-3/33.708 – British Sugar plc, věc IV/F-3/33.709 – Tate & Lyle plc, věc IV/F-3/33.710 – Napier Brown & Company Ltd, věc IV/F-3.33.711 – James Budgett Sugars Ltd) (Úř. věst. 1999, L 76, s. 1, dále jen „rozhodnutí British Sugar"); rozhodnutí Komise 1999/60/ES ze dne 21. října 1998 v řízení podle článku 85 Smlouvy o ES (IV/35.691/E-4 – Předizolované trubky) (Úř. věst. 1999, L 24, s. 1, dále jen „rozhodnutí Předizolované trubky")]. Pokuta uložená žalobkyni je tak v poměru k jejímu obratu 280krát vyšší než pokuta stanovená v rozhodnutí British Sugar. Jinými slovy, pokyny jsou protiprávní v tom, že ve věcech srovnatelných z hlediska závažnosti vedou k pokutám, které jsou neúměrné obratům.

30 V odpověď na argument Komise, podle kterého vzala v úvahu velikost žalobkyně při stanovení výchozího bodu na 3 miliony eur (viz bod 13 výše), a nikoli na 20 miliónů eur, uplatňuje žalobkyně, že „paušalizace" má přesto vliv na uložené pokuty a vede k nepřiměřeným pokutám.

31 Zatřetí žalobkyně prohlašuje, že zvýšení základní částky z důvodu délky trvání protiprávního jednání stanovené pokyny, je rovněž protiprávní. Určitá protiprávní jednání, zejména kartelové dohody o kvótách, trvají ze své podstaty několik let. Toto dlouhé trvání je již sankcionováno, když je protiprávní jednání kvalifikováno jako velmi závažné. Pokyny tedy tím, že stanovují zvýšení pokut za protiprávní jednání v závislosti na délce jejich trvání, vedou ke dvojímu sankcionování dotyčného podniku.

32 Komise úvodem vyjadřuje pochybnosti, co se týče přípustnosti námitky protiprávnosti žalobního důvodu, z toho důvodu, že pokyny nepředstavují právní základ napadeného rozhodnutí. Ačkoliv Komise použila pro výpočet pokut v projednávaném případě metodologii uvedenou v pokynech, skutečností zůstává, že jejich jediným právním základem je čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17. I kdyby tak měly být pokyny prohlášeny za protiprávní, nezpůsobilo by to protiprávnost napadeného rozhodnutí.

33 K věci samé Komise podotýká, že z rozsudků Soudu ze dne 20. března 2002 týkajících se kartelové dohody o předizolovaných trubkách vyplývá, že pokyny neporušují čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 (rozsudky Soudu ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487; Brugg Rohrsysteme v. Komise, T-15/99, Recueil, s. II-1613; Lögstör Rör v. Komise, T-16/99, Recueil, s. II-1633; KE KELIT v. Komise, T-17/99, Recueil, s. II-1647; Dansk Rørindustri v. Komise, T-21/99, Recueil, s. II-1681, Sigma Technologie v. Komise, T-28/99, Recueil, s. II-1845; ABB Asea Brown Boveri v. Komise, T-31/99, Recueil, s. II-1881, a zejména LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, body 223 až 232 a 278 až 291). V důsledku toho musí být tato námitka protiprávnosti zamítnuta jako neopodstatněná.

34 Komise zejména zpochybňuje opodstatněnost argumentu žalobkyně, podle kterého měla zohlednit nízkou úroveň jejího obratu a podle kterého se odchýlila od poměru mezi celkovým obratem a pokutou stanovenou v jiných rozhodnutích. Co se týče srovnání s rozhodnutím British Sugar, poznamenává, že se zdá, jako by se žalobkyně domnívala, že Komise měla buď stanovit výchozí bod v závislosti na závažnosti protiprávního jednání na 18 milionů eur (výchozí bod ve věci British Sugar) vynásobených 280ti, tj. 5,04 miliard eur, nebo měla vydělit výchozí bod ve výši 3 milionů eur, stanovený v případě žalobkyně, 280ti a dospět k výchozímu bodu ve výši 10 000 eur. Žalobkyně zapomněla, že Komise musí v souladu s judikaturou v každém případě stanovit částku, která má dostatečně odrazující účinek.

2. *Závěry Soudu*

35 Úvodem je namístě konstatovat, že ačkoliv pokyny nepředstavují právní základ napadeného rozhodnutí, které je založeno na nařízení č. 17, stanovují obecně a abstraktně metodologii, kterou je Komise vázána při stanovování výše pokut (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 274). Vzhledem k právním účinkům, které mohou mít taková pravidla postupu, jakými jsou pokyny, a jelikož obsahují ustanovení obecného dosahu, která, což není sporné, byla uplatněna Komisí v napadeném rozhodnutí, je třeba konstatovat, že existuje přímá souvislost mezi tímto rozhodnutím a pokyny. Z toho vyplývá, že námitka protiprávnosti je přípustná.

36 Žalobkyně se dovolává protiprávnosti pokynů, která spočívá v tom, že v rozporu se zněním čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, který podle žalobkyně stanoví, že pokuty musí být vypočítány úměrně k obratu dotyčných podniků, pokyny používají jako výchozí bod obecné kategorie pokut stanovené nezávisle na obratu. Skutečnost, že žalobkyně je MSP, tedy byla ponechána bez povšimnutí. Délka trvání protiprávního jednání byla navíc pokyny zohledněna dvakrát.

37 V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, nepřekračují pokyny právní rámec sankcí tak, jak je vymezen v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17. Obecná metoda výpočtu částky pokuty uvedená v pokynech spočívá totiž na dvou kritériích, která jsou uvedena v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, a to na závažnosti protiprávního jednání a na jeho délce trvání, a dodržuje maximální hranici ve vztahu k obratu každého podniku stanovenou tímto ustanovením (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, body 231 a 232, a rozsudek Soudu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, body 189 a 190).

38 Pokyny představují Komisí vypracovaný popis způsobu, kterým posuzuje faktory týkající se závažnosti a délky trvání protiprávního jednání, jakož i její metodologii pro hodnocení protiprávního jednání vzhledem k jeho povaze a k daným okolnostem. Článek 15 odst. 2 nařízení č. 17 nevyžaduje, aby výše pokuty byla přiměřená obratu dotyčného podniku. Z toho vyplývá pouze to, že pokud pokuta převyšuje 1 milion eur, nemůže přesáhnout maximální výši 10 % obratu dotyčného podniku (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 278).

39 Kromě toho pokyny umožňují Komisi vzít v úvahu, pokud to vyžadují okolnosti, zvláštní situaci, ve které se nacházejí MSP vzhledem k podnikům, které mají na relevantním trhu nebo obecně vyšší obrat. Soud již v tomto ohledu rozhodl, že v rámci použití pokynů je možné přihlédnout k obratu dotyčných podniků při zohlednění skutečné hospodářské schopnosti původců protiprávního jednání způsobit značnou škodu jiným soutěžitelům a nutnosti zabezpečit dostatečně odrazující účinek pokuty, nebo při zohlednění skutečnosti, že velké podniky obvykle mají dostatečné právní a ekonomické infrastruktury, které jim umožní lépe rozpoznat, že jejich chování představuje protiprávní jednání, a jaké důsledky z něj vyplývají podle právních předpisů o hospodářské soutěži. Obrat dotyčných podniků lze rovněž vzít v úvahu při stanovení specifické váhy, a tedy skutečného dopadu protiprávního jednání každého podniku na hospodářskou soutěž, zejména pokud existuje značný nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu. Obrat podniků může být rovněž ukazatelem hospodářských nebo finančních výnosů, které získali původci protiprávního jednání, nebo jiných charakteristických rysů původců protiprávního jednání, které je třeba podle okolností vzít v úvahu (rozsudky Lögstör Rör v. Komise, bod 33 výše, body 295 a 296, a Dansk Rørindustri v. Komise, bod 33 výše, bod 203).

40 Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého pokyny porušují čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 tím, že stanoví paušální částku nejméně 20 milionů eur za velmi závažná protiprávní jednání, i když je dotyčným podnikem MSP, je namístě konstatovat, že

základní částky stanovené pokyny jsou pouze „předpokládané" (bod I A). Komise má tedy úplnou volnost stanovit základní částku nižší než 20 milionů eur. Ačkoliv se tedy žalobkyně v projednávaném případě dopustila velmi závažného protiprávního jednání, Komise stanovila jakožto výchozí bod její pokuty 3 miliony eur, což je částka jednoznačně nižší než částka 20 milionů eur, která je předpokládaná v pokynech za velmi závažná protiprávní jednání (bod 309 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

41 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého vedou pokyny k ukládání vyšších pokut v poměru k obratu, než jsou pokuty uložené jiným podnikům v předchozích srovnatelných věcech, je namístě zdůraznit, že předchozí rozhodovací praxe Komise sama o sobě nevytváří právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 234). Skutečnost, že Komise v minulosti použila pokuty určité úrovně na určité typy protiprávních jednání, ji nemůže zbavit možnosti zvýšit tuto úroveň v mezích uvedených nařízením č. 17, pokud je to nezbytné k zajištění uplatňování politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, bod 109, a rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Europa Carton v. Komise, T-304/94, Recueil, s. II-869, bod 89).

42 Komisi nelze vytýkat, jestliže uloží podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání odůvodněné pokuty pro každý podnik v poměru k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání, že pro některé podniky je výše pokuty v poměru k obratu vyšší než výše pokuty jiných podniků v dřívějších věcech (viz v tomto smyslu LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 278).

43 Je třeba dodat, že závažnost protiprávního jednání musí být zjištěna v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující dosah pokut, aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií,

ke kterým musí být povinně přihlédnuto (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 1997, Ferriere Nord v. Komise, C 219/95 P, Recueil, s. I-4411, bod 33, a rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 236). Přitom relevantní skutečnosti, jako jsou trhy, výrobky, země, podniky a dotčená období se v každé věci liší. Z toho vyplývá, že Komise nemůže být povinna uložit pokuty představující stejnou poměrnou část obratu ve všech věcech srovnatelných z hlediska závažnosti (rozsudek Soudu ze dne 13. ledna 2004, JCB Service v. Komise, T-67/01, Recueil, s. II-49, body 187 až 189).

44 V každém případě je třeba připomenout, že „paušální" částky stanovené v pokynech jsou pouze orientační, a proto samy o sobě nemohou představovat porušení zásady proporcionality.

45 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého vedou pokyny ke dvojímu zohlednění faktoru týkajícího se délky trvání protiprávního jednání, je třeba poznamenat, že čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 stanoví výslovně, že je namístě při stanovení výše pokuty vzít v úvahu „závažnost a trvání daného porušení [délku trvání daného protiprávního jednání]". Ve světle tohoto textu a rovněž za předpokladu, že určitá protiprávní jednání jsou ze své podstaty konstruována jako trvající, nelze Komisi zakázat, aby brala v každém jednotlivém případě v úvahu jejich délku trvání. Narušující účinek kartelových dohod, které byly navzdory skutečnosti, že měly trvat dlouhodobě, odhaleny Komisí či vyzrazeny účastníkem po krátké době jejich skutečného fungování, je tak nezbytně nižší než v případě, že skutečně dlouho fungovaly. V důsledku toho je v každém případě nutno rozlišovat mezi délkou trvání protiprávního jednání a jeho závažností, jak vyplývá z jeho povahy (viz v tomto smyslu rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, bod 37 výše, bod 259).

46 Z toho vyplývá, že námitku protiprávnosti je třeba zamítnout.

B – K žalobním důvodům zrušení

47 Žalobkyně se dovolává pěti žalobních důvodů. První žalobní důvod vychází z porušení čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a pokynů. Druhý žalobní důvod vychází z porušení zásady proporcionality. Třetí žalobní důvod vychází z porušení zásady rovného zacházení. Čtvrtý žalobní důvod vychází z porušení článku 7 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLPS"). Pátý žalobní důvod vychází z porušení článku 253 ES.

1. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17

48 Žalobkyně uplatňuje, že za předpokladu, že bude rozhodnuto, že pokyny jsou v souladu s právem, je namístě se domnívat, že Komise je uplatnila nesprávně. Podle žalobkyně čl. 3 písm. b) napadeného rozhodnutí porušuje čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a pokyny. Tento žalobní důvod sestává ze tří částí, v nichž žalobkyně uplatňuje, že:

— Komise nesprávně posoudila závažnost protiprávního jednání;

— nezohlednění skutečnosti Komisí, že byla dotčena pouze malá část jejího obratu, představuje porušení čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a pokynů;

— Komise nevzala v úvahu její hospodářskou schopnost.

a) K první části, vycházející z nesprávného posouzení závažnosti protiprávního jednání

49 Podle žalobkyně je závažnost protiprávního jednání určující pro výpočet pokuty podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17. V projednávaném případě je kvalifikace protiprávního jednání jakožto „velmi závažného" z důvodu jeho povahy a jeho projevů na trhu (bod 300 odůvodnění napadeného rozhodnutí) nesprávná. Žalobkyně uvádí, že Komise jednak opomenula vzít v úvahu všechny relevantní skutečnosti, zejména menší závažnost protiprávního jednání, a jednak nesprávně analyzovala poznatky, které jí byly předloženy. Pokud by protiprávní jednání správně zhodnotila, musela by uložit nižší pokutu.

50 Tato první část prvního žalobního důvodu zahrnuje čtyři body, vycházející z toho, že Komise nesprávně posoudila:

— povahu protiprávního jednání;

— účinky protiprávního jednání na trhu;

— krizi v odvětví fosfátu zinku jakožto polehčující okolnost;

— skutečnost, že protiprávní jednání se liší od jiných kartelových dohod kvalifikovaných jako velmi závažné.

K povaze protiprávního jednání

— Argumenty účastníků řízení

51 Žalobkyně uplatňuje, že protiprávní jednání mělo být kvalifikováno Komisí jako méně závažné, a měla jí tedy být uložena nižší pokuta. Připouští, že kartelová dohoda představovala závažné porušení práva hospodářské soutěže, ale domnívá se, že z hlediska aspektů zmírňujících kartelovou dohodu bylo riziko pro hospodářskou soutěž poměrně omezené. Uvádí, že podle ustálené judikatury „při stanovování výše pokut je namístě vzít v úvahu všechny skutečnosti, které mohou ovlivnit posouzení závažnosti protiprávního jednání" (rozsudek Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, bod 4949, a rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, body 120 a 129). V minulosti se Komise této judikatury držela. Naproti tomu v projednávaném případě sice v oznámení námitek uznala existenci skutečností prokazujících méně závažnou povahu protiprávního jednání, avšak po zjevné náhlé změně své politiky v oblasti pokut potom v napadeném rozhodnutí stejné skutečnosti zatajila. Komise krom toho ve své žalobní odpovědi změnila stanovisko co se týče důležitosti zmírňujících aspektů. Připustila v ní totiž, že tyto aspekty byly relevantní při jejím rozboru závažnosti protiprávního jednání, ale neměnily nic na skutečnosti, že protiprávní jednání bylo třeba kvalifikovat jako „velmi závažné".

52 Žalobkyně dále vysvětluje důvody, na jejichž základě podle ní nemělo být protiprávní jednání kvalifikováno jako „velmi závažné".

53 Zaprvé uplatňuje, že protiprávní jednání spočívalo v neformální dohodě, která nebyla doprovázena žádným zvláštním mechanismem provádění dotyčnými podniky. Ačkoliv Komise tuto skutečnost uznala v oznámení námitek,

v napadeném rozhodnutí nicméně pokutu nesnížila. Ve svém rozhodnutí Polypropylen Komise naopak uložila nízkou pokutu se zřetelem na skutečnost, že dotyčné podniky nestanovily mechanismus provádění [rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986 v řízení podle článku 85 Smlouvy EHS (IV/31.149 – Polypropylen) (Úř. věst. L 230, s. 1, dále jen „rozhodnutí Polypropylen"), bod 108]. Ze své podstaty má protiprávní jednání méně nepříznivé účinky na trhu, pokud neexistuje mechanismus provádění. Žalobkyně odmítá opodstatněnost argumentu Komise, podle kterého se projednávaná věc odlišuje od věci, ve které bylo vydáno rozhodnutí Polypropylen, v tom, že účastníci těchto dohod byli podrobeni tlakům, které měly stejnou funkci a stejné účinky jako formální provádění. Má za to, že určujícím prvkem je skutečnost, že ani ve věci Polypropylen, ani v projednávané věci nebylo stanoveno žádné donucovací opatření, které by bylo způsobilé zajistit dodržování kvót.

54 V odpověď na argument, podle kterého není Komise povinna brát v úvahu svou předchozí praxi, žalobkyně tvrdí, že judikatura zavazuje Komisi zvážit všechny skutečnosti, které jsou způsobilé ovlivnit posouzení závažnosti protiprávního jednání (rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 4949). Komise proto nemůže „svévolně a bez přesvědčivého odůvodnění" nevzít v úvahu kritéria, o kterých v předchozích rozhodnutích rozhodla, že jsou relevantní pro posouzení závažnosti protiprávního jednání. Komise kromě toho zkreslila rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Mayr-Melnhof v. Komise (T-347/94, Recueil, s. II-1751). Žalobkyně uznává, že Soud v tomto rozsudku prohlásil, že „ze samotné skutečnosti, že Komise ve své předchozí rozhodovací praxi měla za to, že určité skutečnosti představují polehčující okolnosti pro účely stanovení částky pokuty, nevyplývá, že je povinna držet se stejného posouzení v pozdějším rozhodnutí" (bod 368). Má nicméně za to, že toto prohlášení nemá dopad na povinnost Komise vzít v úvahu všechny relevantní prvky. Žalobkyně uvádí, že podstatnými skutečnostmi pro správné posouzení závažnosti protiprávního jednání jsou neexistence mechanismu provádění, neexistence překážek hospodářské soutěže mezi státy (viz níže, bod 56) a druhořadá role cen (viz níže, bod 57). Dodává, že Komise nepřihlédla k žádné ze skutečností příznivých pro dotyčné podniky, ačkoliv by byly pro posouzení závažnosti protiprávního jednání podstatné. Upřesňuje, že ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Mayr-Melnhof v. Komise existovala

krize odvětví, kterou bylo nutno vzít v úvahu jako polehčující okolnost nebo jako objektivní faktor ve smyslu bodu 5 pokynů, a která je méně důležitá pro posouzení závažnosti protiprávního jednání než skutečnosti uváděné žalobkyní v projednávaném případě. Krom toho žalobkyně zpochybňuje, že rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, umožňuje Komisi přehlížet její předchozí rozhodovací praxi. Zjištění provedená Soudem v tomto rozsudku totiž představují odpověď na tvrzení LR AF, podle kterého změna předchozí úrovně pokut vyplývající z pokynů představuje změnu právního rámce pro pokuty, které mohou být ukládány. Tento rozsudek neumožňuje Komisi přehlížet skutečnosti, které jsou relevantní pro posouzení závažnosti protiprávního jednání.

55 Co se týče argumentu Komise, podle kterého Soud ve svém rozsudku ze dne 14. května 1998, Enso Española v. Komise (T-348/94, Recueil, s. II-1875) konstatoval, že neexistence opatření ke kontrole provádění nemůže sama o sobě představovat polehčující okolnost, žalobkyně podotýká, že tato judikatura nemá význam pro posouzení závažnosti protiprávního jednání. Dodává, že Soud ve svém rozsudku ze dne 17. prosince 1991, Enichem Anic v. Komise (T-6/89, Recueil, s. II-1623, body 269 až 271), rozhodl, že neexistence mechanismu provádění představuje polehčující okolnost.

56 Zadruhé žalobkyně uvádí, že kvóty určené kartelovou dohodou byly zavedeny výlučně na evropské úrovni. Dotyčné podniky se nepokoušely určit kvóty podle zemí, a nedošlo tedy k rozdělení vnitrostátních trhů. V důsledku toho bylo riziko pro hospodářskou soutěž od počátku omezené. Žalobkyně tvrdí, že Komise v rozporu se svým rozhodnutím 94/815/ES ze dne 30. listopadu 1994 v řízení podle článku 85 Smlouvy ES (Věc IV/33.126 a 33.322 – Cement) (Úř. věst. L 343, s. 1, dále jen „rozhodnutí Cement"), ve kterém přikládala zvláštní význam skutečnosti, že dotyčné podniky určily kvóty podle zemí, a tak rozdělily vnitrostátní trhy, nicméně nevzala tuto okolnost v úvahu při stanovení výše pokuty.

57 Zatřetí hrála dohoda o cenách na rozdíl od jiných protiprávních jednání kvalifikovaných jako „velmi závažná" druhořadou roli. Žalobkyně připouští, že v průběhu mnoha jednání byly ceny zmiňovány, ale upřesňuje, že diskuse na toto téma se omezovala, zejména na počátku protiprávního jednání, na stížnosti týkající se nízké úrovně cen, jakož i cenových rozdílů mezi členskými státy. Rukopisné poznámky učiněné během jednání v roce 1994 a 1995 neobsahují žádné údaje o cenách, protože ceny na začátku kartelové dohody nebyly stanoveny. Podotýká, že, jak uvádí Komise v bodě 99 oznámení námitek, kartelová dohoda byla založena na zásadě „pouze množství, nikoli ceny". Minimální ceny byly nicméně stanoveny. Žalobkyně dodává, že dotyčné podniky pouze stanovily referenční ceny a že takové ceny mají ze své podstaty, jak uznává Komise, omezenější dosah než pevné ceny. Žalobkyně upřesňuje, že nezpochybňuje zjištěný skutkový stav, ale jeho posouzení.

58 Žalobkyně kritizuje konstatování Komise, podle kterého neexistuje skutečný rozdíl mezi dotčenou kartelovou dohodou a jinými kartelovými dohodami, ve kterých bylo stanoveno přesné určení cen a kvót spolu s efektivním prováděním. Trvá na skutečnosti, že rizika omezení hospodářské soutěže a překážek integrace jsou v projednávaném případě značně nižší.

59 Začtvrté žalobkyně tvrdí, že s výjimkou jediného zákazníka, Tekno Winter, a jediné situace, kdy James Brown zvažoval přidělení několika malých podniků ve Spojeném království, nedošlo k přidělování zákazníků.

60 Komise poukazuje na to, že žalobkyně neuplatňuje, že Komise překročila svůj prostor pro uvážení nebo se dopustila jiných chyb v posouzení. Spokojuje se s obecným tvrzením, že Komise se „svévolně a bez přesvědčivého odůvodnění" odchýlila od své předchozí rozhodovací praxe.

61 Komise vysvětluje, že v souladu se zásadami zavedenými judikaturou zvážila všechny skutečnosti relevantní pro posouzení povahy protiprávního jednání a dospěla k závěru, že protiprávní jednání musí být ze své podstaty kvalifikováno jako „velmi závažné".

62 Komise se domnívá, že žalobkyně špatně porozuměla judikatuře v této oblasti. Připouští, že je povinna vzít v úvahu všechny relevantní skutečnosti, ale tvrdí, že judikatura nicméně nevyžaduje, aby určité skutkové okolnosti, zejména ty, kterých se žalobkyně dovolává v projednávaném případě, musely vést ke snížení výchozího bodu pokuty. Z judikatury totiž vyplývá, že neexistuje závazný nebo taxativní výčet kritérií, která musí být povinně vzata v úvahu. Krom toho závisí význam každého z kritérií v rozboru závažnosti protiprávního jednání na okolnostech případu.

63 Komise dále zkoumá otázku údajných zmírňujících aspektů, kterých se žalobkyně dovolává, a má za to, že nesnižují závažnost protiprávního jednání. V tomto ohledu zdůrazňuje, že není nijak povinna řídit se svou předchozí rozhodovací praxí.

— Závěry Soudu

64 Nejprve je namístě uvést, že žalobkyně chce dosáhnout pouze zrušení pokuty nebo snížení její částky. Nezpochybňuje článek 1 napadeného rozhodnutí, a uznává tedy opodstatněnost závěrů Komise, pokud jde o účast na kartelové dohodě a porušení článku 81 ES. Ve své odpovědi na oznámení námitek prohlásila, že v podstatě nezpochybňuje skutková zjištění, která v něm byla uvedena, a tak dosáhla snížení částky své pokuty o 10 % na základě sdělení o spolupráci (body 360 a 363 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

65 Dále je třeba odmítnout argument žalobkyně, podle kterého Komise v napadeném rozhodnutí zatajila všechny okolnosti, které zakládaly menší závažnost protiprávního jednání a které byly zmíněny v oznámení námitek. Komise totiž v napadeném rozhodnutí vzala v úvahu všechny dotčené okolnosti. V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, je tvrzení Komise, podle kterého „měla dohoda o prodeji a kvótách spíše podobu neformální dohody, pro kterou účastníci nezavedli žádný zvláštní mechanismus provádění" (bod 67 oznámení námitek) ve skutečnosti zopakováno v bodu 72 v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tvrzení, které žalobkyně připisuje Komisi, zatímco ve skutečnosti pochází od Union Pigments, podle kterého se kartelová dohoda zakládala na zásadě „pouze množství, nikoli ceny" (bod 99 oznámení námitek) je zopakované v bodě 104 odůvodnění napadeného rozhodnutí. Komise navíc uznala skutečnost, že kvóty se uplatňovaly výlučně na evropské úrovni a že dotyčné podniky nerozdělovaly své příslušné vnitrostátní trhy (body 267 a 273 napadeného rozhodnutí). Komise rovněž vzala v úvahu argument, podle kterého byl mezi účastníky kartelové dohody přidělen jediný zákazník (body 270 a 277 odůvodnění). Kromě toho se Komise v rozporu s tvrzením žalobkyně vyjádřila k jejím argumentům v napadeném rozhodnutí (body 104, 274 a 290 až 298 odůvodnění).

66 Krom toho je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být posouzení závažnosti protiprávního jednání provedeno zejména s přihlédnutím k povaze omezení hospodářské soutěže (viz rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, T-224/00, Recueil, s. II-2597, bod 117 a uvedená judikatura).

67 Žalobkyně přitom nezpochybňuje, že kartelová dohoda určila ceny a zavedla kvóty na evropské úrovni a že došlo k přidělení nejméně jednoho zákazníka. V tomto ohledu je nutno připomenout, že první příklady kartelových dohod uvedené v čl. 81 odst. 1 písm. a), b) a c) ES, výslovně prohlášené za neslučitelné se společným trhem, jsou ty, které:

a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;

b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;

c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;

[...]"

68 To je důvod, proč protiprávní jednání tohoto typu, zejména pokud jde o horizontální kartelové dohody, judikatura kvalifikuje jako „zvláště závažné" (rozsudek Soudu ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, T-141/94, Recueil, s. II-347, bod 675), nebo „zjevné protiprávní jednání porušující pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže" (rozsudky Soudu ze dne 6. dubna 1995, Tréfilunion v. Komise, T-148/89, Recueil, s. II-1063, bod 109, a ze dne 14. května 1998, BPB de Eendracht v. Komise, T-311/94, Recueil, s. II-1129, body 303 a 338).

69 Je třeba rovněž připomenout, že „velmi závažná" protiprávní jednání ve smyslu pokynů jsou „obecně horizontální omezení, jako cenové kartely a kvóty podílů na trhu nebo jiné praktiky, které ohrožují řádné fungování jednotného trhu, jako je rozdělování vnitrostátních trhů a jasné zneužívání dominantního postavení podniky majícími praktický monopol" (bod 1 A druhý pododstavec třetí odrážka).

70 Z uvedeného vyplývá, že Komise správně kvalifikovala dotčené protiprávní jednání s ohledem na jeho povahu jako velmi závažné. Je však třeba přezkoumat údajné zmírňující aspekty, kterých se žalobkyně dovolává.

71 Zaprvé, co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého protiprávní jednání spočívá v neformální dohodě, pro kterou dotyčné podniky nezavedly žádný zvláštní mechanismus provádění, je namístě poznamenat, že k tomu, aby kartelová dohoda mezi podniky byla zakázanou dohodou, není nutná existence závazné smlouvy. Stačí, aby dotyčné podniky projevily svou vůli chovat se určitým způsobem na trhu (rozsudek Soudu ze dne 11. prosince 2003, Ventouris v. Komise, T-59/99, Recueil, s. II-2519, bod 52). Neexistence formálních opatření pro kontrolu provádění nemusí mít nutně dopad na závažnost protiprávního jednání. Skutečnost, že kartelová dohoda se provádí neformálně, nevylučuje její efektivnost.

72 Ačkoliv Komise snížila pokutu v rozhodnutí Polypropylen, jak bylo uvedeno v bodě 41 výše, její předchozí rozhodovací praxe sama o sobě nevytváří právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže.

73 V projednávaném případě je ve vztahu k dohodě o prodeji a kvótách namístě podotknout, že Komise v napadeném rozhodnutí připustila, že tato dohoda měla „navíc povahu ‚džentlmenské dohody', v tom, že účastníci kartelové dohody nezavedli žádný zvláštní mechanismus provádění jejich rozhodnutí" (bod 72 odůvodnění). Komise nicméně konstatovala, že „dodržování prodejních kvót bylo dosaženo tlaky vyvinutými na účastníky během schůzek v rámci kartelové dohody" (body 72 a 276 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Žalobkyně nepopírá, že v období od března 1994 do května 1998 se mezi účastníky kartelové dohody uskutečnilo šestnáct jednání (bod 70 odůvodnění napadeného rozhodnutí) a že si dotyčné podniky během těchto jednání vyměňovaly informace týkající se prodeje fosfátu zinku a diskutovaly své podíly na příslušných trzích. Ve skutečnosti si tyto podniky vyměňovaly své údaje týkající se prodeje fosfátu zinku za využití sdružení výrobců zinku jakožto zprostředkovatelů, a tímto způsobem mohly ověřovat, zda každý dodržuje svůj podíl na trhu (body 69 a 284 odůvodnění). Kromě toho Union Pigments uvedla, že účastníci kartelové dohody se během jednání často hádali a obviňovali se z překračování dohodnutých kvót, a že bylo proto dodržování těchto

kvót zajišťováno tlaky vyvíjenými během jednání (bod 67 prohlášení Union Pigments). Ačkoliv Trident zdůrazňuje, že neexistoval žádný systém odškodnění, potvrzuje, že účastníci kartelové dohody se během jednání obviňovali a stěžovali si, když jejich podíly na trhu klesaly (bod 2.4.19 prohlášení Trident).

74 Krom toho z napadeného rozhodnutí vyplývá, že „rozdělení zákazníků bylo využíváno jako forma odškodnění, jestliže podnik nevyčerpal svou kvótu" (bod 72 odůvodnění). Toto tvrzení je potvrzeno prohlášením Union Pigments, podle kterého byl SNCZ v roce 1995 přidělen zákazník Tekno Winter (dále jen „Teknos") k zajištění kvóty SNCZ ve výši 24 % (bod 67). Union Pigments rovněž konstatuje, že se v určité chvíli nepokoušela získat nové zákazníky, protože by to s sebou přineslo odvetná opatření ze strany dalších dotyčných podniků (bod 77 prohlášení Union Pigments).

75 Kromě toho žalobkyně nezpochybňuje, že skutečné roční podíly dotyčných podniků na trhu byly velmi blízké podílům na trhu, které jim byly přiděleny (bod 72 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tato skutečnost prokazuje, že systém provádění dohody o prodeji byl efektivní, i když nebyl doprovázen formálním systémem sankcí.

76 Co se týče dohod o cenách a přidělování zákazníků, Komise nezjistila zvláštní mechanismus provádění ani v napadeném rozhodnutí (viz například body 285 a 286 odůvodnění), ani ve svých písemnostech. Je nicméně namístě podotknout, že z judikatury vyplývá, že Komise při stanovování výše pokut disponuje určitým prostorem pro uvážení s cílem směrovat chování podniků ve smyslu dodržování pravidel hospodářské soutěže (rozsudky Soudu ze dne 6. dubna 1995, Martinelli v. Komise, T-150/89, Recueil, s. II-1165, bod 59, a Archer Daniels Midland a Archer Daniel Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, bod 56) Vzhledem k povaze dotyčného protiprávního jednání a judikatuře uvedené výše v bodech 68 a 71, jakož i k důsledkům a dosahům tohoto protiprávního jednání (viz níže, body 111 až 118 a 129) má Soud za to, že Komise v projednávaném případě nepřekročila tento prostor pro uvážení.

77 Zadruhé, co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého bylo riziko pro hospodářskou soutěž omezené tím, že kvóty stanovené kartelovou dohodou se zavedly výlučně na evropské úrovni, je třeba připomenout, že pokyny uvádějí protiprávní jednání, jejichž cílem je rozdělování vnitrostátních trhů, pouze orientačně jako příklady protiprávního jednání, které může být kvalifikováno jako velmi závažné (bod 1 A druhý pododstavec třetí odrážka). Kromě toho již Soud v rozsudku Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, rozhodl, že kartelová dohoda, která obsahuje zejména stanovení cenových cílů se nemůže vyhnout kvalifikaci jako velmi závažné protiprávní jednání pouze z toho důvodu, že se jedná o celosvětovou kartelovou dohodu, která nepřistoupila k rozdělování společného trhu na vnitrostátní trhy (body 123 až 125). Stejná úvaha se uplatní v projednávaném případě.

78 Co se týče rozhodnutí Cement, kterého se dovolává žalobkyně, skutečnost, že Komise v tomto rozhodnutí kvalifikovala rozdělování vnitrostátních trhů jako velmi závažné, není v projednávaném případě relevantní. Jestliže by dotyčná kartelová dohoda v této věci měla za následek rozdělení vnitrostátních trhů, mohla by Komise uložit ještě vyšší pokutu. V tomto ohledu je třeba uvést, že pokyny stanovují zejména, že „[v] každé z těchto kategorií, a zejména u kategorií závažných a velmi závažných protiprávních jednání, navrhovaný rozsah pokut umožní, aby se na podniky použilo odlišné zacházení podle povahy protiprávního jednání, kterého se dopustily" (bod 1 A, třetí pododstavec).

79 Přitom je třeba poznamenat, že podle Union Pigments bylo během prvního jednání účastníků kartelové dohody dne 24. března 1994 rozhodnuto, že „ceny mezi jednotlivými zeměmi se nemají příliš lišit, aby výrobky nepřekračovaly hranice" (body 51 a 74 prohlášení Union Pigments). Proto se zdá, že dotyčné podniky zamýšlely v projednávaném případě v určitém rozsahu rozdělení vnitrostátních trhů.

80 Zatřetí, co se týče argumentu, podle kterého protiprávní jednání nemělo být kvalifikováno jako velmi závažné, protože dohoda o cenách hrála pouze druhořadou roli a týkala se výlučně referenčních cen, které mají ze své podstaty omezenější

dosah než pevné ceny, je namístě připomenout, že Komise v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že účastníci kartelové dohody se dohodli na cenových „stropech" nebo „doporučených cenách" za fosfát zinku (bod 65 odůvodnění).

81 Stanovení ceny, i když pouze orientační, se dotýká hospodářské soutěže tím, že umožňuje všem účastníkům kartelové dohody s přiměřenou mírou jistoty předvídat, jaká cenová politika bude sledována jejich soutěžiteli (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. října 1972, Vereeniging van Cementhandelaren v. Komise, 8/72, Recueil, s. 977, bod 21). Obecněji s sebou takové kartelové dohody přinášejí přímý zásah do základních parametrů hospodářské soutěže na relevantním trhu (rozsudek Thyssen Stahl v. Komise, bod 68 výše, bod 675). Dotyční výrobci totiž tím, že vyjádřili společnou vůli uplatňovat určitou cenovou hladinu na své výrobky, už neurčují autonomně svou politiku na trhu, čímž porušují vnitřní koncepci ustanovení Smlouvy týkajících se hospodářské soutěže (rozsudek BPB den Endracht v. Komise, bod 68 výše, bod 192).

82 Vzhledem k těmto úvahám se dotčená kartelová dohoda nemůže vyhnout kvalifikaci jako velmi závažné protiprávní jednání pouze z důvodu, že určila referenční ceny (viz v tomto smyslu rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, body 118 až 120).

83 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého měla dohoda o cenách pouze „druhořadou" roli, má Soud za to, že skutečnost, že Komise prohlásila, že stanovení prodejních kvót bylo „základním kamenem" dohody (bod 66 odůvodnění napadeného rozhodnutí) nemá za následek, že dohodu o cenách je třeba považovat za druhořadou. Dohoda o kvótách, dohoda o zákaznících a dohoda o stanovení cen totiž tvoří tři aspekty jediné kartelové dohody. Závažnost kartelové dohody přitom musí být posuzována z globální perspektivy. S ohledem na povahu protiprávního jednání v projednávaném případě byla Komise oprávněna kvalifikovat toto jednání jako velmi závažné.

84 Soud má v každém případě za to, že dohoda o cenách byla důležitým aspektem kartelové dohody. Komise ostatně shromáždila písemné důkazy prokazující, že doporučené ceny byly diskutovány během několika schůzek v rámci kartelové dohody (body 134, 139, 140, 162, 178 a 186 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Dohoda o cenách navíc v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, představuje jeden z prvků kartelové dohody z roku 1994. Mezi dotyčnými podniky uplatňovala totiž jen žalobkyně, že k této dohodě došlo až roku 1996 (bod 268 napadeného rozhodnutí). Jak bylo přitom uvedeno výše, podle Union Pigments se dotyčné podniky během prvního jednání dne 24. března 1994 rozhodly, že ceny se v jednotlivých zemích nemají příliš lišit (bod 51 prohlášení Union Pigments). Z prohlášení Trident vyplývá rovněž (bod 2.4.24), že kartelová dohoda určovala ceny na každém jednání. Listinné důkazy z prvních jednání nejsou tak objemné jako z pozdějších jednání. Program jednání ze dne 27. března 1995 nicméně ukazuje záměr diskutovat vývoj cen v Německu, Francii, Beneluxu, Spojeném království, severských zemích, Spojených státech a zbytku světa (bod 121 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

85 Začtvrté z okolnosti, že s výjimkou jediného zákazníka, společnosti Teknos, a jediné příležitosti, kdy James Brown zvažoval přidělení několika malých podniků ze Spojeného království, nedošlo k přidělování zákazníků, nelze vyvodit, že Komise nebyla oprávněna kvalifikovat toto protiprávní jednání jako velmi závažné.

86 Žalobkyně nezpochybňuje, že došlo k přidělení společnosti Teknos, která se počítá mezi osm hlavních výrobců nátěrů v západní Evropě (bod 52 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

87 Dotyčné podniky projednávaly pravidelně přidělení tohoto zákazníka a zajišťovaly pro něj určené dodávky (body 68, 96 až 97 napadeného rozhodnutí; body 63 a 67 prohlášení Union Pigments). Měly pružný systém přidělování, aby bylo zaručeno, že Teknos „nemá žádné podezření o předmětu dohody" (body 99 a 100 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Soud konstatuje, že cena účtovaná společnosti Teknos

byla předmětem této dohody a že bylo dohodnuto, že žádný jiný výrobce než výrobce, který je „na řadě", nemůže účtovat cenu nižší než cenu, která byla dohodnuta (bod 96 odůvodnění napadeného rozhodnutí a bod 2.4.22 prohlášení Trident).

88 Krom toho žalobkyně nezpochybňuje ani to, že společnost James Brown zvažovala přidělení několika malých podniků (body 180 a 277 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Sama společnost James Brown tato přidělení nepopírá.

89 Mimoto je třeba uvést, že Komise na základě zprávy Union Pigments ze dne 30. března 1995 prohlašuje, že bylo diskutováno přidělení společnosti Jotun (bod 277 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Ačkoliv tato zpráva přímo neodkazuje na přidělení společnosti Jotun, žalobkyně toto tvrzení přímo nezpochybňuje. Jotun se rovněž vyskytuje mezi osmi hlavními výrobci nátěrů v západní Evropě (bod 52 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

90 Z toho vyplývá, že Komise právem konstatovala, že existovalo přidělení určitých zákazníků. Skutečnost, že toto přidělení se týkalo pouze určitých zákazníků, a nikoliv všech zákazníků na trhu nemůže zpochybnit závěr, podle kterého byla dotyčná kartelová dohoda velmi závažné povahy.

91 Vzhledem k těmto úvahám je namístě zamítnout žalobní důvod žalobkyně, podle kterého není dotyčné protiprávní jednání ze své podstaty velmi závažné.

K účinkům protiprávního jednání

— Argumenty účastníků řízení

92 Úvodem žalobkyně podotýká, že Komise založila svůj závěr týkající se velmi závažné povahy protiprávního jednání především na jeho účincích na trh. Tvrdí, že Komise se v tomto ohledu dopustila nesprávného posouzení. Podle judikatury měla Komise při posouzení závažnosti protiprávního jednání vzít v úvahu všechny okolnosti, které mohou mít relevantní účinky na trh (rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 4949). Komise v souladu s touto judikaturou ve své předchozí rozhodovací praxi potvrdila, že omezené účinky na trh, jakož i nedostatek úplného provedení dohod jsou skutečnosti, které mohou ovlivnit posouzení závažnosti protiprávního jednání [rozhodnutí Polypropylen, bod 108, a rozhodnutí Komise 1999/271/ES ze dne 9. prosince 1998 v řízení podle článku 85 Smlouvy ES (IV/34.466 – Řecké trajekty) (Úř. věst. L 109, s. 24, dále jen „rozhodnutí Řecké trajekty"), bod 162]. V rozhodnutí Řecké trajekty měla Komise za to, že skutečnost, že účastníci zcela neprovedli zvláštní dohody o cenách a konkurovali si cenami tím, že praktikovali odstupňované slevy, byla důvodem toho, že protiprávní jednání kvalifikovala jako závažné, a nikoli jako velmi závažné. Komise v projednávané věci naopak nevzala v úvahu ani skutečnost, že příslušné dohody nebyly úzkostlivě prováděné, ani skutečnost, že měly na trhu pouze omezený dosah.

93 Zaprvé, pokud jde o provádění protiprávního jednání, uplatňuje žalobkyně, že Komise chybně konstatovala, že dohoda týkající se ceny byla pečlivě prováděna dotyčnými podniky. Zaprvé Komise založila svůj závěr ohledně provádění dohod o ceně na prohlášení Trident, podle které jeho interní ceník odrážel dohodnuté ceny (bod 285 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tím toto prohlášení zkreslila. Společnost Trident ve skutečnosti rovněž konstatovala, že podle její zkušenosti se „ceny projednávané na jednáních nedodržovaly a obecně se připouštělo, že prodeje se uskutečňovaly pod referenčními cenami, které byly dohodnuté" (bod 2.4.25

prohlášení Trident). Toto tvrzení bylo potvrzeno prohlášením Union Pigments, podle kterého bylo jednak prakticky nemožné určit ceny, a jednak se referenční ceny nedodržovaly ve skandinávských zemích (bod 60). Samotná skutečnost, že společnost Trident převzala orientační ceny do svého interního ceníku, neumožňuje vzhledem k okolnostem dospět k závěru, že dotčené dohody se pečlivě uplatňovaly.

94 Zadruhé dotyčné podniky prodávaly standardní fosfát zinku pod sjednanými cenami a pravidelně se poskytovaly cenové slevy. Zvláštní ceny stanovené žalobkyní byly výrazně nižší než referenční ceny určené kartelovou dohodou. Ceny oxidu zinečnatého, tedy zinku, vymezují rozhodujícím způsobem cenu fosfátu zinku, neboť představují podstatnou složku výrobních nákladů. Cena zinku podléhala v průběhu období roků 1990 až 2000 silným výkyvům. Žalobkyně tvrdí, že zvýšení jejích cen v roce 1997 je spojeno se značným zvýšením ceny zinku, a nikoli s dodržováním referenčních cen. Společnost Trident kromě toho předložila Komisi dokumenty, které dokazují, že dotyčné podniky pravidelně prodávaly pod sjednanými cenami. Zatřetí dotyčné podniky musely udržovat ceny na nízké úrovni zejména vzhledem k riziku dovozů ze třetích zemí. Stručně řečeno, dotyčné podniky nedodržovaly – v rozporu se závěry Komise – dohody o cenách. Žalobkyně poznamenává, že Komise se k výše uvedeným tvrzením ve své žalobní odpovědi nevyslovila.

95 V rozhodnutí Řecké trajekty Komise rozhodla snížit pokutu a kvalifikovat protiprávní jednání jako závažné, a nikoliv jako velmi závažné z důvodu, že dohody nebyly zcela prováděny. V projednávané věci se Komise měla této praxe přidržet. Jako odpověď na tvrzení, podle kterého Komise není vázána svou předchozí rozhodovací praxí, žalobkyně opakovaně uvádí, že Komise musí vzít v úvahu všechny faktory, které jsou způsobilé ovlivnit posouzení závažnosti protiprávního jednání, včetně skutečností, o kterých ve svých předchozích rozhodnutích rozhodla, že jsou relevantní. Judikatura Soudu potvrzuje, že při výpočtu pokuty je třeba

zohlednit konkrétní dosah účinků protiprávního jednání na trhu (rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Cascades v. Komise, T-308/94, Recueil, s. II-925, bod 172 a následující). Co se týče tvrzení Komise, podle kterého je pokutu možno snížit, pouze pokud se neprovede žádná část dohody, žalobkyně uvádí, že i kdyby se neprovedla pouze část dohody, musí se tato skutečnost vzít v úvahu. V projednávaném případě měla být skutečnost, že dohoda o cenách se neuplatňovala, zohledněna při snížení částky pokuty.

96 Zadruhé, pokud jde o účinky kartelové dohody na trhu, Komise se také dopustila chyb v posouzení. Zaprvé žalobkyně zpochybňuje konstatování Komise, podle kterého mělo protiprávní jednání skutečné účinky, jelikož dotyčné podniky působily na 90 % trhu EHP. I když uvedené podniky pokrývají významnou část trhu, protiprávní jednání se nikdy netýkalo modifikovaného fosfátu zinku, ale výlučně standardního fosfátu zinku, který představuje jen 55 % evropského trhu s fosfátem zinku. Co se týče tvrzení Komise, podle kterého se odvedení kupujících k modifikovanému fosfátu zinku musí posuzovat jako skutečný vliv na trhu, žalobkyně odpovídá, že jednak toto tvrzení nebylo uvedeno v napadeném rozhodnutí, a jednak toto konstatování nemění nic na skutečnosti, že protiprávní jednání se týkalo pouze části trhu, a účinky byly tedy tím spíše omezené. Zadruhé dotčené podniky nedosáhly svých podstatných cílů. Žalobkyně v tomto ohledu uvádí, že vzhledem k tomu, že trh nebyl nikdy předmětem rozdělení podle zemí, vládla v jednotlivých členských státech „silná konkurence ohledně zákazníků, a tedy podílů na trhu". Žalobkyně předkládá grafy k prokázání existence významných odchylek ve svých prodejích v různých členských státech, a tedy silné konkurence, která existovala na relevantním trhu. Kromě toho bylo rozdělení zákazníků v rámci kartelové dohody výjimečné. Referenční ceny se nakonec nikdy nedosáhlo, což dokazuje existence silné konkurence.

97 Žalobkyně tvrdí, že účinky kartelové dohody byly omezené z více důvodů. Zaprvé kupujícími fosfátu zinku jsou velké podniky, které mají silnou pozici při jednáních o cenách a systematicky vyhledávají nejlepší nabídky. Jako odpověď na tvrzení

Komise, podle kterého tato kupní síla nerelativizuje účinky kartelové dohody, žalobkyně uvádí, že protiprávní jednání má citelně omezenější účinky, pokud je protistrana na trhu silná, než když jsou kupující slabší. Zadruhé přítomnost jiných soutěžitelů na trhu a existence alternativních výrobků, včetně fosfátu vápníku dováženého ze třetích zemí, vyvolávala na cenu standardního fosfátu zinku značný tlak. Zatřetí žalobkyně opakuje, že cena fosfátu zinku v době trvání protiprávního jednání značně závisela na ceně zinku a významné výkyvy ceny zinku ovlivňovaly cenu fosfátu zinku. Dohoda o ceně fosfátu zinku by tedy opravdu nemohla mít účinky. Začtvrté fosfát zinku představuje pouze malou část nákladů na konečný výrobek, a to 0,08 %. Drobné změny, které dohody způsobily, tedy prakticky nemají negativní účinky na cenu nátěrových hmot ani na spotřebitele. V tomto ohledu žalobkyně poznamenává, že Komise v rozporu se svou předchozí praxí v projednávané věci nezkoumala, zda spotřebitelé utrpěli újmu.

98 Jako odpověď na tvrzení Komise, podle kterého představují omezené účinky důležitý prvek v rozboru závažnosti protiprávního jednání, žalobkyně uvádí, že to nic nemění na skutečnosti, že Komise musí při určování závažnosti protiprávního jednání zohlednit jeho konkrétní dosah na trhu. Čím je dosah na trhu omezenější, tím méně by se mělo protiprávní jednání kvalifikovat jako závažné (rozsudek Cascades v. Komise, viz výše bod 95, body 172 a následující).

99 Žalobkyně konečně uvádí, že faktické neprovedení dohod je třeba považovat „pouze" za polehčující okolnost zdůvodňující snížení pokuty v souladu s bodem 3 pokynů. Ve své replice naopak uplatňuje, že tvrzení, která uvádí na podporu této části prvního žalobního důvodu, se týkají „otázky, zda se nedostatek úplného provedení dohod a omezený charakter účinků protiprávního jednání musí zohlednit při posouzení závažnosti protiprávního jednání", a nikoliv otázky faktického neprovedení dohod jako polehčující okolnosti.

100 Komise tvrdí, že není povinna snížit základní částku pokuty, pokud nebyly provedeny všechny části dohody a že zamýšlených výsledků nebylo na trhu zcela dosaženo. Dodává, že neexistuje taxativní výčet kritérií posouzení závažnosti protiprávního jednání.

101 Dále Komise popírá, že její závěry jsou nesprávné. Zaprvé připomíná, že její závěr týkající se uskutečnění protiprávního jednání se neomezil na stanovení ceny, ale zahrnovalo rovněž rozdělení trhu a přidělení nejméně jednoho zákazníka (body 72, 284, 286 a 287 odůvodnění napadeného rozhodnutí), což jsou prvky, které žalobkyně nezpochybňuje. Skutečné zavedení orientačních cen je prokázané nejen prohlášením Tridentu, podle kterého jeho interní ceník odrážel dohodnuté ceny (bod 285 odůvodnění napadeného rozhodnutí), ale také skutečností, že průměrné ceny žalobkyně s určitým odstupem sledovaly ceny doporučené pro Německo. V každém případě, i kdyby se orientačních cen celkem přesně nedosáhlo, neznamená to, že žalobkyně nepřispěla k provádění dohod. Dotyčné podniky tím, že se dohodly na tržních kvótách a cílových cenách, mají manévrovací prostor pro využívání v neprospěch svých zákazníků. Z judikatury vyplývá, že podnik, který se nechová v souladu s kartelovou dohodou, se může jednoduše pokusit využít ji ve svůj prospěch (rozsudek Cascades v. Komise, bod 95 výše, bod 230). V projednávaném případě tedy nemůže jít o „praktické neprovádění dohod nebo ujednání o protiprávním jednání" ve smyslu pokynů.

102 Zadruhé Komise popírá, že se dopustila nesprávného posouzení, co se týče účinků kartelové dohody na trhu. Zaprvé, ačkoliv se protiprávní jednání týkalo výlučně standardního fosfátu zinku, a nikoli jeho modifikované obměny, zůstává nicméně pravdou, že účastníci kartelové dohody v praxi kontrolovali celosvětovou výrobu fosfátu zinku. I kdyby mělo protiprávní jednání podnítit zákazníky k tomu, aby se spokojili s modifikovaným fosfátem zinku, je třeba takovou reakci rovněž považovat za účinek protiprávního jednání. Zadruhé Komise připomíná, že v napadeném rozhodnutí připustila, že výsledky zamýšlené dotyčnými podniky nebyly zcela dosaženy (bod 297 odůvodnění). Účinky protiprávního jednání na trhu však byly

významné. Tyto účinky dokazovala jednak skutečnost, že podíly na trhu, kterých dotyčné podniky skutečně dosáhly, byly prakticky shodné s podíly, které jim byly přiděleny v rámci jejich dohody o množstvích (bod 72 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a jednak skutečnost, že průměrné ceny žalobkyně se s určitým časovým odstupem věrně držely doporučených cen. Tento vývoj průměrných cen též ukazuje, že i kdyby výkyvy ceny zinku ovlivňovaly cenu fosfátu zinku, nic by to neměnilo na účincích opatření, která navíc stanovili účastníci kartelové dohody. V každém případě, pokud je cena fosfátu zinku vymezena pouze cenou zinku, žalobkyně nevysvětluje, proč kartelová dohoda během období čtyř let určovala doporučené ceny (body 92 až 94, 104, 274 a 285 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

103 Co se týče důvodů omezených účinků protiprávního jednání, kterých se žalobkyně dovolává, Komise uplatňuje, že rovněž takové omezené účinky, jejichž existenci žalobkyně připouští, jsou významné, pokud jde o stanovení závažnosti protiprávního jednání. Zpochybňuje však tvrzení uváděná v tomto ohledu žalobkyní.

— Závěry Soudu

104 V bodě 1 A pokynů se Komise výslovně zavázala vzít při hodnocení závažnosti protiprávního jednání v úvahu kromě povahy protiprávního jednání a velikosti relevantního zeměpisného trhu jeho skutečný dopad na trh, pokud jej lze měřit. V projednávaném případě jsou všechna tato kritéria uvedena v bodě 300 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

105 V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, Komise nezaložila svůj závěr týkající se závažnosti protiprávního jednání „především" na jeho účincích. Účinkům proti-

právního jednání nepřiznala větší význam než jiným skutečnostem. Zmírnila totiž důležitost konkrétního dosahu, když jednak poznamenala, že bylo „extrémně obtížné" dospět k závěru o účincích tohoto typu kartelové dohody (bod 279 odůvodnění), a jednak vzala v úvahu skutečnost, že dotyčné podniky nedosáhly všech svých cílů (bod 297 odůvodnění).

106 Je namístě připomenout, že podle judikatury má Komise při posuzování konkrétního účinku protiprávního jednání na trhu vycházet z hospodářské soutěže, která by normálně existovala, kdyby nedošlo k protiprávnímu jednání (viz rozsudek Archem Daniels Midland a Archem Daniels Midland Ingredients v. Komise, viz výše bod 66, bod 150 a v něm uvedená judikatura).

107 Co se týče dohody o prodejních kvótách, má Soud za to, že Komise právem dospěla k závěru, že se prováděla „svědomitě" (viz body 73 a 74 výše a body 72, 284 a 287 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Jak se totiž uvádí v bodě 75 výše, je nesporné, že – na roční bázi – „skutečné podíly pěti výrobců na trhu byly velmi blízké podílům na trhu, které jim byly přiděleny" (bod 72 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Z toho vyplývá, že Komise právem dospěla k závěru, že dohoda o prodejních kvótách měla účinky na trh. Je třeba dodat, že při jednání žalobkyně připustila, že tato dohoda ovlivnila hospodářskou soutěž v tom, že vedla k větší stabilitě cenové hladiny (viz rovněž bod 114 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Stabilita podílů na trhu tak měla ten účinek, že nebylo nutné uplatňovat agresivní politiku snižování cen, jako tomu bylo během cenové války v letech předcházejících kartelové dohodě (viz body 74 a 75, 114 a 115 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

108 Žalobkyně tvrdí, že odchylky v prodejích na vnitrostátních trzích prokazují, že dohoda neměla účinky. V tomto ohledu je třeba připomenout, že kvóty byly zavedeny na evropské úrovni. Proto ačkoliv vnitrostátní prodeje kolísaly, nemění to nic na skutečnosti, že se evropské kvóty dodržovaly.

109 Za těchto podmínek je třeba konkrétní účinek dohody o kvótách, „základní kámen" kartelové dohody (bod 66 odůvodnění napadeného rozhodnutí), považovat za právně dostatečně prokázaný.

110 Co se týče dohody o cenách, Komise tvrdí v napadeném rozhodnutí, že byla prováděna rovněž pečlivě (body 283 a 285 odůvodnění). Žalobkyně toto tvrzení popírá.

111 Je namístě připomenout, že Komise správně podotkla, že dotčená dohoda se týkala cenových cílů (viz bod 80 výše). Provádění dohody týkající se cenových cílů, a nikoli pevných cen přitom neznamená, že se uplatňuje cena odpovídající dohodnutému cenovému cíli, ale spíše to, že účastníci se snaží přiblížit svým cenovým cílům (rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, viz výše bod 66, bod 271).

112 Soud má za to, že v projednávaném případě se účastníci snažili přiblížit svým cenovým cílům. Cenová hladina se projednávala na každém jednání a byly určovány doporučené ceny (viz výše bod 84). Takové určování nutně zhoršovalo hospodářskou soutěž na trhu. Kupující tak vnímali svůj prostor k jednání o cenách jako omezený (v tomto smyslu viz rozsudek Soudu ze dne 20. dubna 1999, Limburgs Vinyl Maatschappij a další v. Komise, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, bod 745). Navíc, jak bylo uvedeno výše v bodě 81, stanovení ceny, i když je pouze orientační, ovlivňuje hospodářskou soutěž tím, že umožňuje všem účastníkům kartelové dohody s přiměřenou mírou jistoty předpokládat, jakou cenovou politiku budou uskutečňovat jejich soutěžitelé (rozsudek Vereeniging van Cementhandelaren v. Komise, viz výše, bod 81, bod 21).

113 Krom toho se Komise oprávněně dovolávala instrukcí, které poskytly Britannia a Trident o svých interních tarifech, na podporu svého závěru, podle kterého se dohoda o cenách prováděla. Tyto instrukce se totiž téměř přesně držely cenových stropů, které byly stanoveny na jednáních (viz rovněž bod 2.4.25 prohlášení Trident a body 92 a 285 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Společnost Trident připustila, že tyto instrukce sloužily jako základ pro jednání o cenách se zákazníky (bod 2.4.26 prohlášení Trident). Z takových tarifů totiž vyplývá, že ceny uvedené v instrukcích odpovídají „minimálním cenovým hladinám" a „nesmí se snížit bez předchozího jednání s [jméno zaměstnance]", což je osoba, která se účastnila jednání účastníků kartelové dohody za Trident (dříve Britannia). Ačkoliv Komise neprokázala, že všechny dotyčné podniky vydaly takové instrukce, Soud má za to, že instrukce Trident a Britannia představují důležitý důkazní prostředek (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 17. prosince 1991, Herkules Chemicals v. Komise, T-7/89, Recueil, s. II-1711, body 340 až 342, a Cascades v. Komise, bod 95 výše, bod 194).

114 Je třeba dodat, že Trident tvrdí, že dotyčné podniky si dost často stěžovaly na hladiny prodejních cen. V tomto ohledu používaly pro srovnání doporučené ceny (body 2.4.27 a 3.1.2 prohlášení Trident).

115 Z toho rovněž vyplývá, že i kdyby Komise podrobně neprokázala, že dohoda o cenách byla provedena „pečlivě", a rovněž i kdyby neidentifikovala zvláštní mechanismus provádění (viz bod 76 výše), dospěla správně k závěru, že se tato dohoda prováděla.

116 Co se týče účinků dohody o cenách, Soud zdůrazňuje, že Union Pigments a Trident, což jsou dotyčné podniky, které nejvíce spolupracovaly s Komisí (bod 366 odůvodnění napadeného rozhodnutí), opakovaně konstatovaly, že tato dohoda měla buď zvýšit celkovou „soudržnost", nebo vést k růstu cen uplatňovaných na trhu. Uvedené podniky připustily, že jedna z výhod účasti na kartelové dohodě byl konec cenové války [bod 49 prohlášení Union Pigments a bod 3.1.1(c) prohlášení Trident;

viz rovněž body 84 a 103 odůvodnění napadeného rozhodnutí]. Z toho vyplývá, že důsledkem kartelové dohody bylo zvýšení cen na trhu. Je namístě rovněž uvést, že ze zprávy Union Pigments ze dne 30. března 1995, tedy z rozhodné doby, vyplývá, že cenové iniciativy vedly k růstu cen uplatňovaných na trhu. Ve stejné zprávě Union Pigments uvádí mezi výhodami kartelové dohody skutečnost, že mohla dosáhnout „vyšší ceny v prvním čtvrtletí roku 1995". Union Pigments kromě toho ve svém prohlášení tvrdila, že výsledkem kartelové dohody byla každým rokem lepší „soudržnost", s výjimkou severských zemí (bod 73 prohlášení Union Pigments). Žalobkyně tvrdí, že podle Union Pigments bylo „prakticky nemožné" určit ceny a ve skandinávských zemích se referenční ceny nedodržovaly. V tomto ohledu je třeba uvést, že Union Pigments ve svém prohlášení uvedla, že bylo „obtížné", a nikoliv „prakticky nemožné" zajistit, aby ceny nekolísaly podle zemí z důvodu výkyvů měny (bod 60 prohlášení Union Pigments).

117 Jak žalobkyně uvedla, Trident konstatoval, že ceny projednávané na jednáních se nedodržovaly přesně a všeobecně připustila, že prodeje se uskutečňovaly pod referenčními cenami, které byly sjednány (bod 2.4.25 prohlášení Trident). Komise v napadeném rozhodnutí zohlednila argument, podle kterého se prodejní ceny nedržely přesně doporučených cen (body 275, 291 a 297 odůvodnění). Soud v tomto ohledu zdůrazňuje, že kartelová dohoda pouze stanovila cenové cíle, a nikoliv pevné ceny. Ze skutečnosti, že podniky prodávaly pod referenčními cenami, nelze dovodit, že kartelová dohoda neměla účinky. Výhoda získaná účastníky kartelu vyplývala ze vzájemné znalosti o směřování cen, která řídila jejich jednání s vlastními zákazníky. Kromě toho je namístě podotknout, že Trident připouští, že tabulky připojené k jejímu prohlášení prokazují, že od začátku roku 1995 byly její průměrné ceny vyšší než dříve. Podle Tridentu je možno dospět k závěru, že stabilita cen na vyšší úrovni byla výsledkem jednání účastníků kartelové dohody (bod 3.2.7 prohlášení Trident). Trident rovněž tvrdí, že změny jejích prodejních cen se držely doporučených cen podle kartelové dohody (body 2.4.26 a 3.2.5 prohlášení Trident).

118 Z objektivních konstatování hlavních podniků, které spolupracovaly s Komisí, tak vyplývá, že cenové iniciativy měly účinek na cenovou hladinu na trhu (v tomto smyslu viz rozsudek Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 112 výše, body 746 a 747).

119 Žalobkyně krom toho tvrdí, že účinky kartelové dohody byly omezeny z různých jiných důvodů.

120 Zaprvé, co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého jsou kupujícími fosfátu zinku velké podniky, které mají velmi silnou pozici při jednání o cenách a které systematicky vyhledávají nejlepší nabídky, je namístě konstatovat, že Komise netvrdila v napadeném rozhodnutí opak (body 51, 52 a 339 odůvodnění). Komise dospěla navzdory silné pozici kupujících oprávněně k závěru, že dotčená kartelová dohoda narušila podmínky hospodářské soutěže.

121 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že přítomnost jiných soutěžitelů na trhu a existence zastupitelných výrobků, včetně fosfátu vápníku dováženého ze třetích zemí, vyvíjela na cenu standardního fosfátu zinku značný tlak. Žalobkyně totiž uvádí, že standardní fosfát zinku představuje pouze 55 % evropského trhu s fosfátem zinku, a protiprávní jednání tedy mohlo mít účinky pouze na část trhu. Ve své odpovědi na otázku položenou Soudem Komise připouští, že neprovedla podrobný rozbor relevantního trhu, a potvrzuje, že rozhodnutí se týká výlučně standardního fosfátu zinku. Ačkoliv Komise v napadeném rozhodnutí odkazuje na částečně zastupitelné výrobky, včetně fosfátu vápníku a modifikovaných fosfátů zinku (body 45 a 46 odůvodnění napadeného rozhodnutí), nezkoumá význam těchto zastupitelných výrobků a zejména nezjišťuje, zda tvoří standardní fosfát zinku část stejného trhu jako tyto zastupitelné výrobky.

122 Nejprve je třeba uvést, že povinnost vymezit trh v rozhodnutí přijatém podle článku 81 ES má Komise v případě, že bez takového vymezení není možno zjistit, zda by dotčená dohoda, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě mohlo ovlivnit obchod mezi členskými státy a zda má za cíl nebo výsledek vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu (rozsudky Soudu ze dne 15. září 1998, European Night Services a další v. Komise, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Recueil, s. II-3141, body 93 až 95 a 105, a ze dne 6. července 2000, Volkswagen v. Komise, T-62/98, Recueil, s. II-2707, bod 230). Je třeba dodat, že obrat dosažený prodejem výrobků, které byly předmětem restriktivního jednání, je objektivním kritériem, které udává skutečnou míru škodlivosti tohoto jednání pro běžnou hospodářskou soutěž (rozsudky Soudu ze dne 11. března 1999, British Steel v. Komise, T-151/94, Recueil, s. II-629, bod 643, a ze dne 9. července 2003, Cheil Jedang v. Komise, T-220/00, Recueil, s. II-2473, bod 91).

123 V projednávaném případě žalobkyně zpochybňuje pouze přesný rozsah účinků protiprávního jednání (viz bod 94 výše). Ve svých písemných podáních i při jednání (viz bod 107 výše) totiž připustila, že protiprávní jednání mělo účinky.

124 Navíc není sporné, že dotyčné podniky kontrolovaly 90 % výroby standardního fosfátu zinku. Rovněž za předpokladu, že relevantní výrobkový trh zahrnoval rovněž další výrobky, byla velká část tohoto trhu pod kontrolou dotyčných podniků. Jestliže Komise předložila konkrétní důkazy účinků protiprávního jednání (viz body 107 až 118 výše), především objektivní konstatování samotných výrobců z rozhodné doby, má Soud za to, že účinky protiprávního jednání prokázala dostatečně. V tomto ohledu je namístě připomenout, že Komise v napadeném rozhodnutí zmírnila význam účinků protiprávního jednání (viz bod 105 výše).

125 V odpověď na argument SNCZ v napadeném rozhodnutí, podle kterého potenciální zastupitelnost fosfátu zinku jinými výrobky dokazuje, že protiprávní jednání nemělo

skutečné účinky, Komise krom toho konstatuje, že jednak uvedená zastupitelnost nebyla prokázána, a jednak SNCZ připouští, že fosfát vápníku se stále používá pouze v poměrně malých množstvích (bod 297 odůvodnění napadeného rozhodnutí). V projednávané žalobě žalobkyně nepředložila důkaz, že zastupitelné výrobky vyvolávaly „značný tlak na cenu standardního fosfátu zinku". Naproti tomu společnost Union Pigments jasně konstatovala, že žalobkyně chtěla dosáhnout vyšší ceny za standardní fosfát zinku, aby učinila modifikovaný fosfát zinku více konkurenceschopným (bod 59 prohlášení Union Pigments a zpráva Union Pigments ze dne 25. března 1995). Proto argument žalobkyně, podle kterého riziko zastupitelnosti omezovalo účinky kartelové dohody, nelze přijmout. Kromě toho je třeba poznamenat, že z prohlášení Union Pigments vyplývá, že dovozy pocházející ze třetích zemí zůstávaly omezené (body 33 a 34 prohlášení Union Pigments).

126 Zatřetí, co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého je zvýšení jejích cen v roce 1997 spojeno s prudkým zvýšením cen zinku, a nikoli s dodržováním referenčních cen, je třeba uvést, že Komise v napadeném rozhodnutí výslovně tvrdí, že vývoj ceny dotčeného výrobku může ovlivňovat více faktorů (bod 279 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Žalobkyně zejména připouští, že fosfát zinku byl silně závislý na ceně kovového zinku (bod 339 odůvodnění). Komise oprávněně dospěla k závěru, že tento faktor nelze přeceňovat. K jedinému významnému zvýšení ceny kovového zinku totiž došlo v roce 1997, zatímco kartelová dohoda fungovala od roku 1994 (bod 340 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Kromě toho, ačkoliv roku 1997 došlo k prudkému zvýšení ceny zinku, z přílohy 6 žaloby vyplývá, že na konci roku 1997 taktéž došlo k prudkému snížení této ceny, avšak aniž by se cena za fosfát zinku uplatňovaná žalobkyní rovněž snížila (viz rovněž bod 340 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

127 V každém případě se při stanovení obecné úrovně pokut nezohledňují účinky vyplývající ze skutečného chování, o kterém podnik tvrdí, že jej přijal, ale účinky vyplývající z celkového protiprávního jednání, na kterém se podílel (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P,

Recueil, s. I-4125, bod 152, a rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, body 160 a 167).

128 Začtvrté žalobkyně uvádí, že fosfát zinku představuje pouze malou část nákladů na konečný výrobek, a to 0,08 %, a drobné změny, které dohody přinesly, tedy prakticky neměly negativní účinky na cenu nátěrových hmot ani na spotřebitele. Ačkoliv Komise nezpochybňovala, že fosfát zinku představuje pouze malou část nákladů na konečný výrobek (body 48 a 53 odůvodnění napadeného rozhodnutí), z napadeného rozhodnutí nevyplývá, že při stanovení výše pokuty tento faktor zvážila. Podle judikatury hodnota výrobku může případně být jedním z prvků posouzení závažnosti protiprávního jednání (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, body 120 a 121). V projednávaném případě se Soud nedomnívá, že Komise měla brát tento faktor v úvahu při stanovení závažnosti protiprávního jednání a zvlášť při hodnocení účinků protiprávního jednání. Skutečnost, že fosfát zinku představuje pouze malou část nákladů na konečný výrobek, nemá dopad na závažnost protiprávního jednání, a jak uvádí Komise, nemění nic na skutečnosti, že tržní podmínky byly pro zákazníky narušené. Pokud by fosfát zinku byl důležitějším nákladovým faktorem, protiprávní jednání by mělo ještě rozsáhlejší účinky. Komise navíc není proto, aby protiprávní jednání oprávněně kvalifikovala jako velmi závažné, povinna prokazovat, že kartelová dohoda způsobuje spotřebitelům újmu.

129 Co se týče dohody o zákaznících, Soud navzdory tomu, že Komise neidentifikovala zvláštní mechanismus provádění (viz bod 76 výše), má za to, že tato dohoda byla prováděna přinejmenším v určitém rozsahu. Především cena účtovaná Teknosu tvořila předmět této dohody a bylo dohodnuto, že žádný jiný výrobce než ten, který je „na řadě", nemůže účtovat cenu nižší než dohodnutou (viz bod 87 výše). Zákaz prodejů zákazníkovi pod dohodnutou cenu z důvodu, že tento zákazník byl přidělen jinému podniku, má zjevně účinky na hospodářskou soutěž, která by normálně existovala.

130 Co se týče dohod jako celku, vytýkané praktiky se uplatňovaly, jak Komise zdůraznila v napadeném rozhodnutí (bod 298 odůvodnění) během více než čtyř let. Je proto málo pravděpodobné, že výrobci svého času usuzovali, že jim zcela chyběla efektivnost a užitečnost (viz v tomto smyslu rozsudek Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 112 výše, bod 748). V tomto ohledu je třeba dodat, že není sporné, že kartelová dohoda měla svůj původ v cenové válce a jejím cílem bylo kromě jiného tuto válku ukončit. Jak bylo uvedeno v bodě 116 výše, jednou z výhod účasti na kartelové dohodě byl pro dotyčné podniky konec této cenové války [bod 49 prohlášení Union Pigments a bod 3.1.1(c) prohlášení Trident; viz rovněž body 84 a 103 odůvodnění napadeného rozhodnutí]. Soud má za to, že účast na kartelové dohodě během více než čtyř let rovněž prokazuje, že dotyčným podnikům se v podstatě podařilo tuto cenovou válku ukončit. Z toho vyplývá, že dotyčné podniky upravily své ceny, aby dosáhly vyšší cenové hladiny transakce, než by byla cenová hladina, která by převládla při neexistenci kartelové dohody.

131 Žalobkyně se ve své žalobě konečně dovolává faktického neuplatnění protiprávního jednání jako polehčující okolnosti.

132 Jak vyplývá z judikatury, pokud se protiprávního jednání dopustilo více podniků, je namístě přezkoumat závažnost účasti každého z nich na protiprávním jednání (rozsudky Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, bod 623, a Komise v. Anic Partecipazioni, bod 127 výše, bod 150) za účelem zjištění, zda v jejich případě existují přitěžující, nebo polehčující okolnosti.

133 V bodě 3 („polehčující okolnosti") pokynů se nachází demonstrativní výčet okolností, které mohou vést ke snížení základní částky pokuty, včetně praktického neprovádění dohod (bod 3 druhá odrážka). V tomto ohledu je důležité zjistit, zda jsou žalobkyní uváděné okolnosti způsobilé prokázat, že během období, ve kterém přistoupila k protiprávním dohodám, se skutečně vyhýbala jejich uplatňování tím, že

měla soutěžní chování na trhu (viz v tomto smyslu rozsudky Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, body 4872 až 4874, a Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, bod 268).

134 Žalobkyně přitom nijak neprokázala, že se skutečně vyhýbala uplatňování kartelové dohody tím, že si osvojila soutěžní chování na trhu. Nezpochybňuje ani svou účast na jednáních účastníků kartelové dohody, ani to, že si s jinými dotyčnými podniky vyměňovala informace týkající se prodeje. Byla účastníkem dohody o prodeji a dohody o přidělení zákazníků. Soud již odmítl tvrzení žalobkyně, podle kterého neuplatňovala dohodu o cenách. Z toho vyplývá, že tento argument nelze přijmout.

135 Ze souhrnu předcházejících úvah vyplývá, že Komise měla správně za to, že kartelová dohoda měla konkrétní účinky.

K nezohlednění krize odvětví jakožto polehčující okolnosti

— Argumenty účastníků řízení

136 Žalobkyně vytýká Komisi, že nezohlednila krizi odvětví fosfátu zinku v Evropě jako polehčující okolnost. V minulosti Komise měla za to, že existence strukturálních krizí představuje polehčující okolnosti pro stanovení výše pokuty [rozhodnutí Komise 2003/382/ES ze dne 8. prosince 1999 v řízení podle článku 85 Smlouvy ES (IV/E-1/35.860-B – Bezešvé ocelové trubky) (Úř. věst. 2003, L 140, s. 1, dále jen

„rozhodnutí Bezešvé ocelové trubky"), a rozhodnutí 98/247/ESUO ze dne 21. ledna 1998 v řízení podle článku 65 Smlouvy ES (věc IV/35.814 – Příplatek za legování) (Úř. věst. 1998, L 100, s. 55, dále jen „rozhodnutí Příplatek za legování"), bod 83]. Hospodářská situace v průmyslovém odvětví fosfátu zinku je přímo srovnatelná s krizovou situací popsanou v rozhodnutí Příplatek za legování, kde zohlednění obtížné hospodářské situace odvětví vedlo ke snížení pokuty o 10 až 30 %. Krize na trhu s fosfátem zinku byla přitom závažnější a existovala během celé délky trvání protiprávního jednání. Cena zinku, všeobecně známá díky svému kótování na komoditní burze, neustále podléhá výkyvům. Žalobkyně tvrdí, že vzhledem k hospodářské síle kupujících fosfátu zinku bylo jen obtížně možné přenést častá zvýšení ceny zinku na tyto kupující, kteří vyvíjeli významný tlak na výrobce fosfátu zinku, aby zajistili, že snížení ceny zinku se přenese na kupující. Žalobkyně uvádí, že krizi aktivovaly určité faktory popsané výše, včetně rizika dovozů za nízké ceny pocházejících ze zemí mimo EHP a skutečnosti, že fosfát vápníku čím dál častěji nahrazoval standardní fosfát zinku. Následkem toho se obrat žalobkyně dosahovaný při prodejích standardního fosfátu zinku snížil v průběhu 90. let přibližně o 20 %.

137 Žalobkyně připomíná, že většina činných výrobců fosfátu zinku potvrdila, že se odvětví nacházelo v hospodářské krizi (bod 337 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že samotná Komise připouští, že hospodářská situace na trhu byla svízelná (bod 339 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Odmítla však uznat, že tato krize byla polehčující okolností, která by zdůvodňovala snížení pokuty. Komise tím popřela judikaturu Společenství (rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, Solvay v. Komise, T-12/89, Recueil, s. II-907, bod 340), jakož i svou vlastní předchozí rozhodovací praxi.

138 Komise zpochybňuje tuto výtku, když uvádí, že nijak nepřipustila, že by trh s fosfátem zinku procházel strukturální krizí (body 339 a 340 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Navíc tvrdí, že její rozbor případné krize na trhu je složitým hospodářským posouzením a přezkum vykonávaný soudem Společenství se musí omezit na ověření dodržení procesních pravidel a pravidel týkajících se odůvodnění, jakož i věcné správnosti skutkových zjištění, neexistence zjevně nesprávného posouzení a zneužití pravomoci (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. května 1998, Deere v. Komise, C-7/95 P, Recueil, s. I-3111, bod 34). Žalobkyně přitom takové žalobní důvody nebo námitky neuvedla.

— Závěry Soudu

139 Soud má za to, že žalobkyně nemůže vystačit s tvrzením o údajné krizi, ve které se nacházelo odvětví fosfátu zinku. V tomto ohledu postačí připomenout, že Soud ve svém rozsudku Lögstör Rör v. Komise, bod 33 výše (body 319 a 320), vyhlášený ve věci Předizolované trubky, rozhodl, že Komise není povinna posoudit špatný finanční stav dotčeného odvětví jakožto polehčující okolnost. Soud rovněž potvrdil, že skutečnost, že Komise v předchozích věcech zohlednila hospodářskou situaci v odvětví jako polehčující okolnost, neznamená, že musí nutně pokračovat v dodržování této praxe (rozsudek Soudu ze dne 10. března 1992, ICI v. Komise, T-13/89, Recueil, s. II-1021, bod 372). Jak totiž Komise správně uvedla, kartely zpravidla vznikají v okamžiku, kdy odvětví zakouší těžkosti (rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, bod 37 výše, bod 345).

140 V každém případě Komise v rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, nepřipustila existenci krize v odvětví fosfátu zinku. Pouze uvedla, že hospodářské prostředí bylo komplikované vzhledem k vyspělosti trhu, jeho silné závislosti na ceně kovového zinku a kupní síle zákazníků (bod 339 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Naproti tomu neměla za to, že na trhu existují strukturální problémy. Jak je navíc uvedeno v bodě 340 odůvodnění rozhodnutí, k jedinému významnému zvýšení ceny kovového zinku došlo v roce 1997, zatímco kartelová dohoda fungovala od roku

1994. Je třeba dodat, že ze spisu nevyplývá, že relevantní trh zakoušel velké těžkosti.

K porovnání s jinými kartelovými dohodami

— Argumenty účastníků řízení

141 Žalobkyně uvádí, že ze zkoumání nedávných věcí, ve kterých byla protiprávní jednání Komisí kvalifikována jako velmi závažná, vyplývá, že dotčené protiprávní jednání v projednávaném případě nespadá do této kategorie. Uvedené nedávné věci se liší od projednávané věci mnohem vyšším stupněm organizace, zavedením mnohem efektivnějších prostředků a významnějšími účinky na trhu [rozhodnutí Cement, bod 56 výše, bod 65, rozhodnutí Předizolované trubky, bod 29 výše, bod 63, a rozhodnutí 2003/2/ES Komise ze dne 21. listopadu 2001 v řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 dohody o EHP (věc COMP/E-1/37.512 – Vitaminy) (Úř. věst. L 6, s. 1, dále jen „rozhodnutí Vitaminy")].

142 Komise neměla zařadit projednávanou věc do stejné kategorie jako věci popsané výše. Zaprvé dotyčné podniky v projednávaném případě nikdy nestanovily kvóty pro různé země a nechránily svůj vnitrostátní trh. Zadruhé dotčené protiprávní jednání se netýkalo celé série výrobků, ale výlučně běžného fosfátu zinku. Zatřetí vzhledem k tomu, že fosfát zinku představuje pouze nepatrnou část nákladů nátěrů, což jsou jediné výrobky, pro které je možno fosfát zinku využít, je jeho význam pro trh s nátěry omezený a žádný spotřebitel neutrpěl újmu. Začtvrté ceny hrály pouze druhořadou roli a nepočítalo se se žádným sankčním opatřením. Žalobkyně tvrdí, že Komise uznává, že protiprávní jednání ve věcech uvedených v bodě 141 výše byly

ještě závažnější než dotčená protiprávní jednání v projednávané věci. Nechápe tedy, proč jí Komise uložila mnohem vyšší pokutu, než byly pokuty, uložené podnikům ve výše uvedených věcech. Žalobkyně uvádí jako příklad, že pokuta, která jí byla uložena, je v poměru k jejímu celkovému obratu 21krát vyšší než pokuta uložená „vůdci" kartelové dohody ve věci Předizolované trubky.

143 Komise vyvrací tento žalobní důvod tím, že uvádí, že dotčené protiprávní jednání již bylo kvalifikováno jako velmi závažné z důvodu svého předmětu, přidělování kvót podílů na trhu a určování cen, které se týkalo celého EHP. Tvrdí, že v souladu s pokyny mohla v rámci kategorie velmi závažných protiprávních jednání zohlednit skutečnost, že žalobkyní citované kartelové dohody se vyznačovaly doplňkovými vlastnostmi, které přispěly k závažnosti protiprávních jednání, ke kterým došlo v rámci kartelových dohod, avšak bez povinnosti zařadit protiprávní jednání, kterého se dopustila žalobkyně, do kategorie závažných protiprávních jednání. Komise připomíná, že výchozí bod stanovený pro žalobkyni se nachází na dolním konci rozpětí pravděpodobných částek, které pokyny stanovují pro závažné protiprávní jednání. Co se týče tvrzení žalobkyně, podle kterého jí byla uložena přísnější pokuta než podnikům v jiných věcech, kterých se dovolává, Komise odpovídá, že stanovení pokuty není výsledkem jednoduchého aritmetického výpočtu založeného na obratu a odkazuje v tomto ohledu na argumenty vyjádřené výše.

— Závěry Soudu

144 Je třeba připomenout, že horizontální kartelová dohoda, které se žalobkyně zúčastnila, obsahovala omezení spočívající v určení prodejních kvót, určování cenových cílů a přidělování zákazníků. Jak bylo uvedeno v bodech 67 až 70 výše, protiprávní jednání, které zahrnuje kvóty a určování cen, i když jen orientačních, je zvlášť závažné povahy. Kromě toho mělo protiprávní jednání účinky na trhu (viz body 107 až 130 výše) a pokrývalo celý společný trh a po jeho vytvoření celý EHP. Soud se proto domnívá, že Komise právem kvalifikovala protiprávní jednání jako velmi závažné.

145 Z existence jiných věcí zahrnujících ještě příznačnější porušení práva hospodářské soutěže není možné dovodit, že protiprávní jednání, kterého se žalobkyně dopustila v projednávaném případě, není velmi závažné. Je namístě poznamenat, že pokyny stanoví, že v rámci kategorií méně závažného, závažného a velmi závažného protiprávního jednání umožňuje navrhované rozpětí sankcí uplatňovat odlišné zacházení s podniky podle povahy protiprávního jednání, kterého se dopustily (bod 1 A druhý pododstavec třetí odrážka). Kromě toho pokuty uložené v projednávaném případě byly zřetelně nižší než minimální částka předpokládaná pro pokuty za velmi závažné protiprávní jednání (viz bod 40 výše). I když Komise kvalifikovala toto protiprávní jednání jako velmi závažné, odlišila ve skutečnosti tuto věc od jiných věcí s velmi závažným protiprávním jednáním, ve kterých byly uloženy mnohem vyšší pokuty.

146 Co se týče argumentu, podle kterého byla pokuta uložená žalobkyni přísnější než pokuty uložené účastníkům kartelové dohody v jiných předchozích věcech, postačí připomenout, že Komise není pod podmínkou dodržení maximálních hranice čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 povinna ustálit danou praxi ve věci stanovení úrovně pokut. Jak je uvedeno v bodě 41 výše, skutečnost, že Komise v minulosti použila pokuty určité úrovně na určité typy protiprávních jednání, ji nemůže zbavit možnosti zvýšit tuto úroveň v mezích uvedených nařízením č. 17, pokud je to nezbytné k zajištění uplatňování politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 109, a rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Europa Carton v. Komise, T-304/94, Recueil, s. II-869, bod 41 výše, bod 89).

147 Krom toho není Komise při stanovování výše pokut v závislosti na závažnosti a délce trvání předmětného protiprávního jednání povinna provádět svůj výpočet pokuty z částek založených na obratu dotyčných podniků (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 278).

148 Je třeba dodat, že závažnost protiprávního jednání musí být zjištěna v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext

a odrazující dosah pokut, aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (rozsudek Ferriere Nord v. Komise, bod 43 výše, bod 33, a rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 236). Komise není povinna použít přesný matematický vzorec, pokud jde o celkovou částku ukládané pokuty nebo o její jednotlivé složky (rozsudek Soudu ze dne 14. května 1998, Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise, T-354/94, Recueil, s. II-2111, bod 119).

149 Z výše uvedeného vyplývá, že první část prvního žalobního důvodu musí být zamítnuta.

b) Ke druhé části, vycházející z nezohlednění skutečnosti, že byl dotčen pouze malý podíl obratu žalobkyně

Argumenty účastníků řízení

150 Žalobkyně uplatňuje, že podle ustálené judikatury musí Komise v rámci stanovení výše pokut vzít v úvahu případy, ve kterých obrat dosažený dotčeným podnikem prodejem výrobků dotčených protiprávním jednáním představuje pouze malý podíl jejího celkového obratu (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 121, a stanovisko generálního advokáta Slynna k tomuto rozsudku, Recueil, s. 1950; rozsudky Soudu ze dne 14. července 1994, Parker Pen v. Komise, T-77/92, Recueil, s. II-549, bod 94, a Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 5026). Uvádí, že obrat, kterého dosáhla při prodejích standardního fosfátu zinku, představoval v evropském měřítku v roce 2000 pouze 4,9 % jejího celkového obratu, a to 3,48 milionů eur. Komise však při stanovení výše pokuty nevzala tento faktor v úvahu, a porušila tak čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a pokyny.

151 Nepostačuje, že Komise vzala při stanovení specifické váhy každého podniku v úvahu obrat dosažený prodejem dotyčného výrobku v měřítku EHP, protože podle judikatury měla v rámci stanovení celkové částky pokuty zvážit pro každý dotyčný podnik obrat v odvětví v poměru k celkovému obratu. Krom toho skutečnost, že Komise v napadeném rozhodnutí vyjádřila svůj záměr vzít v úvahu omezený význam trhu s fosfátem zinku, problém neřeší.

152 Žalobkyně zpochybňuje argument Komise, podle kterého v napadeném rozhodnutí zohlednila diverzifikaci a podotýká, že tento faktor v něm není uveden. Co se týče výkladu Komise stanoviska generálního advokáta Slynna ve věci Musique diffusion française a další v. Komise, bod 150 výše, podle kterého je povinna zohlednit diverzifikaci pouze tehdy, jestliže stanovuje pokutu na základě procenta z celkového obratu, žalobkyně uvádí, že Komise implicitně připustila ve své žalobní odpovědi opak. Uvádí v ní jednak, že v projednávané věci rovněž diverzifikaci zohlednila, a jednak, že ačkoliv má diverzifikace pouze „malý význam", přesto význam má.

153 Komise argumentaci žalobkyně zpochybňuje. Zejména tvrdí, že zohlednila skutečnosti, že ze standardního fosfátu zinku pocházel malý podíl jejího obratu, i když to výslovně neuvedla v napadeném rozhodnutí. Podíl obratu, který odpovídá výrobkům dotčeným protiprávním jednáním, totiž poskytuje údaj o rozsahu protiprávního jednání. Komise však v souladu s judikaturou nepřiznala obratu z výrobků, které byly předmětem protiprávního jednání, nepřiměřený význam v poměru k jiným prvkům posouzení (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 121, a rozsudek Parker Pen v. Komise, bod 150 výše, body 89 a 94).

Závěry Soudu

154 Nejprve je třeba připomenout, že ustálená judikatura brání tomu, aby byl jednomu nebo více druhům obratu připisován nepřiměřený význam v poměru k ostatním posuzovaným skutečnostem tak, aby stanovení přiměřené pokuty nemohlo být výsledkem jednoduchého výpočtu, který je založen na celkovém obratu, zejména pokud dotčené výrobky mají pouze malý podíl na tomto obratu (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, body 120 a 121, a rozsudek Parker Pen v. Komise, bod 150 výše, bod 94). Soud tak už ve výše uvedeném rozsudku Parker Pen v. Komise přijal žalobní důvod založený na porušení zásady proporcionality z důvodu, že Komise nevzala v úvahu skutečnost, že obrat dosažený u výrobků dotčených protiprávním jednáním byl v poměru k celkovému objemu prodejů uskutečněných dotčeným podnikem relativně nízký.

155 Jelikož v projednávaném případě Komise nezaložila svůj výpočet výše pokuty uložené žalobkyni na jejím celkovém obratu, žalobkyně se nemůže opírat o rozsudek Parker Pen v. Komise, bod 150 výše (rozsudek ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, bod 156).

156 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise v souladu s judikaturou zohlednila při stanovení pokuty celou řadu faktorů odlišných od celkového obratu, a to povahu protiprávního jednání, jeho skutečné účinky, význam dotyčných podniků na trhu, odrazující účinek pokuty a omezenou velikost relevantního trhu (viz body 262 až 309 odůvodnění; viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, bod 157; Tokai Carbon a další v. Komise, bod 37 výše, bod 202, a ze dne 9. července 2003, Daesang a Sewon Europe v. Komise, T-230/00, Recueil, s. II-2733, bod 60).

157 Z těchto důvodů je namístě zamítnout druhou část prvního žalobního důvodu.

c) Ke třetí části, vycházející z nesprávného právního posouzení vyplývajícího z nezohlednění hospodářských schopností žalobkyně

Argumenty účastníků řízení

158 Žalobkyně tvrdí, že Komise v rozporu s pokyny nezohlednila při výpočtu pokuty její omezené hospodářské schopnosti. Uvádí, že dopisem ze dne 15. listopadu 2001 požádala Komisi, aby vzala v úvahu hospodářské těžkosti v dotyčném odvětví, včetně skutečnosti, že zaznamenala značné ztráty, a snížení svého obratu v letech 2000 a 2001 přibližně o 20 %. Rozvaha žalobkyně ze dne 31. prosince 2000 prokazuje, že její bilanční suma byla 40 milionů eur, z toho 21 milionů eur pasiv tvořily závazky vůči bankám. Vlastní jmění představovalo pouze 5 % rozvahového součtu, což byla obtížná situace. Komise přitom v napadeném rozhodnutí odmítla vzít tyto těžkosti v úvahu, a tak popřela pokyny, ve kterých uvedla, že za účelem stanovení výše pokuty je namístě brát v úvahu zvláštní vlastnosti dotčených podniků včetně jejich „skutečné možnosti zaplatit v určitých sociálních souvislostech" [bod 5 písm. b)], a dopustila se nesprávného právního posouzení. Žalobkyně dodává, že pokud má zaplatit pokutu, bude její přežití ohroženo.

159 Komise zpochybňuje, že se dopustila nesprávného právního posouzení, co se týče posouzení finanční situace žalobkyně. Žalobkyně nedodala během správního řízení v této záležitosti dostatečné informace. Kromě toho ve svém dopise ze dne 15. listopadu 2001 neuvedla žalobkyně ani to, že nebude schopna zaplatit pokutu v určité výši ani „určitou sociální souvislost", na kterou odkazují pokyny. Za těchto okolností se Komise domnívá, že v době vydání napadeného rozhodnutí neměla žádný důvod požadovat přesnější informace o finanční situaci žalobkyně než ty, které požadovala od Trident (body 367 a 368 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

160 Rovněž vezmeme-li v úvahu údaje předložené žalobkyní v její žalobě, nelze zvažovat snížení pokuty, ke kterému může Soud přistoupit v rámci výkonu soudního přezkumu v plné jurisdikci. Žalobkyně neprokázala, že přežití jejího podniku by bylo předmětnou pokutou vážně ohroženo.

Závěry Soudu

161 Nejprve je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Komise není povinna při stanovení výše pokuty zohlednit ztrátovou finanční situaci dotyčného podniku, jelikož uznání takové povinnosti by vedlo k udělení neodůvodněné soutěžní výhody podnikům, které jsou méně přizpůsobeny podmínkám trhu (viz rozsudky Soudu LR AF 1998 v. Komise, viz výše bod 27, bod 308; HFB a další v. Komise, bod 33 výše, bod 596, a ze dne 19. března 2003, CMA CGM a další v. Komise, T-213/00, Recueil, s. II-913, dále jen „rozsudek FETTCSA", bod 351 a uvedená judikatura).

162 Tuto judikaturu nelze zpochybnit bodem 5 písm. b) pokynů, podle kterého je třeba vzít v úvahu skutečnou platební schopnost podniku. Tato schopnost totiž hraje roli pouze v rámci „zvláštních sociálních souvislostí", které tvoří následky, které by mělo zaplacení pokuty zejména na úrovni zvýšení nezaměstnanosti nebo zhoršení stavu hospodářských odvětví na předcházejících a navazujících trzích ve vztahu k dotyčného podniku (rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, bod 37 výše, bod 371). Je třeba konstatovat, že žalobkyně nepředložila nic, co by umožnilo posoudit uvedenou „zvláštní sociální souvislosti".

163 Krom toho skutečnost, že opatření přijaté orgánem Společenství vyvolá úpadek nebo likvidaci daného podniku, není sama o sobě zakázána právem Společenství (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 15. ledna 1986, Komise v. Belgie, 52/84, Recueil, s. 89, bod 14, a ze dne 2. července 2002, Komise v. Španělsko,

C-499/99, Recueil, s. I-6031, bod 38). Ačkoliv totiž likvidace podniku v jeho stávající právní formě může ohrozit finanční zájmy vlastníků, akcionářů nebo držitelů podílů, neznamená to, že osobní, hmotné a nehmotné složky podniku rovněž ztratily svou hodnotu (rozsudek Tokai Carbon a další v. Komise, bod 37 výše, bod 372).

164 Žalobkyně kromě toho oznámila před vydáním napadeného rozhodnutí Komisi pouze kusé informace týkající se své finanční situace. Nedovolávala se žádného faktoru vztahujícího se ke své reálné platební schopnosti nebo jakékoli „zvláštní sociální souvislosti". Ani ve svých písemnostech v tomto řízení žalobkyně neuvedla žádný důkazní prostředek způsobilý prokázat, že nemůže zaplatit spornou pokutu, která představuje 5,3 % jejího celkového obratu.

165 Je proto třeba dospět k závěru, že Komise se mohla v rámci své posuzovací pravomoci domnívat, že finanční potíže žalobkyně není třeba vzít v úvahu.

166 Z toho vyplývá, že je třeba zamítnout první žalobní důvod.

2. *Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady proporcionality*

a) Argumenty účastníků řízení

167 Žalobkyně uplatňuje, že i za předpokladu, že napadené rozhodnutí neporušuje čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a pokyny, je uložená pokuta v nepoměru k protiprávnímu jednání, kterého se dopustila, jeho velikosti a významu relevantního trhu.

168 Zaprvé uvádí, že Komise nepřihlédla k cílům čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, a porušila tedy zásady proporcionality a úměrnosti. Komise musí při stanovení výše pokut sledovat represivní, jakož i odrazující cíle (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1970, ACF Chemiepharma v. Komise, 41/69, Recueil, s. 661, s. 703). Odrazení zahrnuje všeobecný odrazující aspekt, jakož i zvláštní prevenci, která má dotyčný podnik podnítit, aby se vrátil k chování, které je v souladu s právem. Tato zvláštní prevence by nebyla dosažena, pokud by pokuta překročila to, co dotyčnému podniku umožňují zaplatit jeho hospodářské schopnosti. V projednávaném případě Komise nevzala v úvahu ani cíle zvláštní prevence, ani hospodářské schopnosti žalobkyně, která je významně omezena z důvodu stávající krize na trhu. V odpověď na tvrzení Komise, podle kterého vzala Komise v úvahu velikost trhu a hospodářské schopnosti žalobkyně, žalobkyně uvádí, že Komise pouze omezeně zvážila velikost trhu s fosfátem zinku a nerozebírala zvláštní situaci žalobkyně.

169 Zadruhé Komise v napadeném rozhodnutí nevzala v úvahu skutečnost, že žalobkyně se standardním fosfátem zinku nedosahovala téměř žádných zisků a po určité roky ve skutečnosti zaznamenávala ztráty. Toto opomenutí je v rozporu s bodem 5 písm. b) pokynů, ve kterém Komise vyjadřuje svůj úmysl brát při stanovování výše pokuty v úvahu nedosahování zisku původci protiprávního jednání.

170 Krom toho žalobkyně poznamenává, že Komise soustavně tvrdí, že není povinna zvažovat faktory příznivé pro žalobkyni, i když jsou relevantní. Systematické nezohledňování těchto faktorů vedlo k pokutě v nepřiměřené a neúměrné výši.

171 Zatřetí žalobkyně uvádí, že ze zkoumání předchozích rozhodnutí Komise vyplývá, že jednak mezi uloženou pokutou, a jednak protiprávním jednáním a hospodářskými schopnostmi podniku existuje nepoměr. V rozhodnutí Příplatek za legování Komise stanovila výchozí bod na 4 miliony eur, ačkoliv dotyčné podniky dosahovaly

mnohem významnějších obratů než žalobkyně (bod 76 rozhodnutí Příplatek za legování). V rozhodnutí Volkswagen Komise konstatovala, že se Volkswagen podílel na velmi závažném protiprávním jednání a porušil zásadu Smlouvy o vytvoření společného trhu (bod 213). Proto Komise uložila společnosti Volkswagen pokutu 102 milionů eur, což představovalo pouze kolem 0,146 % celkového obratu skupiny Volkswagen. Pokuta uložená žalobkyni je v poměru k jejímu obratu 60krát vyšší než pokuta uložená společnosti Volkswagen. Zjevně neúměrný charakter pokuty uložené žalobkyni je ještě jasnější, pokud se zváží skutečnosti, že pokuta uložená společnosti Volkswagen byla největší pokutou, která kdy byla uložena jednotlivému podniku. Soud navíc tuto pokutu nakonec snížil na 90 milionů eur (rozsudek Volkswagen v. Komise, viz bod 122 výše). Kromě toho společnost British Sugar, vůdce cenového kartelu, která měla zvláště významné podíly na trhu, postihlo uložení výchozího bodu 18 milionů eur, tedy 0,015 % jejího celkového obratu. Výchozí bod vyhrazený pro žalobkyni je v poměru k jejímu obratu dosaženému v roce 2000 asi 280krát vyšší než částka uložená British Sugar. Takový nepoměr nic neodůvodňuje. Žalobkyně se odvolává na další rozhodnutí Komise, aby zdůraznila, že pokuta, která jí byla uložena, porušuje zásadu proporcionality (rozhodnutí Předizolované trubky, viz výše, bod 29, a Bezešvé ocelové trubky, viz výše, bod 136). Stručně řečeno, Komise v projednávaném případě nedostatečně vzala v úvahu celkovou velikost žalobkyně, a porušila tím zásadu proporcionality. I když má Komise určitý prostor pro uvážení při zvýšení úrovně pokut, nemůže jednat, aniž by dodržovala zásadu proporcionality a úměrnosti.

172 Co se týče argumentu Komise, podle kterého je porovnání s její předchozí praxí nesprávné v tom, že se omezuje na obraty, žalobkyně odpovídá, že věci, kterých se dovolává, se ve své podstatě týkají okolností ještě závažnějších než v projednávaném případě. V těchto věcech kromě toho neměly okolnosti méně závažnou povahu než okolnosti v projednávaném případě. Pokuta je však v projednávaném případě mnohem vyšší než v jiných věcech. Krom toho žalobkyně odmítá argument Komise,

podle kterého tyto věci nejsou směrodatné, neboť pocházejí z roku 1998, když uvádí, že všechna rozhodnutí, kterých se dovolává, byla přijata po zavedení pokynů, po kterých následovalo významné zvýšení úrovně pokut.

173 Žalobkyně konečně zpochybňuje tvrzení Komise, podle kterého porovnává „jablka s hruškami". Uvádí, že Komise tvrdí, že žalobkyně pokutu vypočítala na jedné straně, v rámci svého níže uvedeného pátého žalobního důvodu založeného na nedostatečném odůvodnění, jako procento z relevantního obratu dosaženého prodejem dotyčného výrobku v EHP (bod 213 níže), a jednak, v rámci této části žalobního důvodu, jako procento z celkového celosvětového obratu. Žalobkyně se domnívá, že obě srovnání jsou platná a potvrzují, že částka pokuty není přiměřená. Tato dvě srovnání nijak nesměšovala. Žalobkyně ve své replice znázorňuje v rámci srovnání s předchozí praxí Komise poměr mezi jednak pokutou uloženou společnosti Volkswagen, a jednak obratem dosaženým prodejem dotyčného výrobku. Pokuta uložená žalobkyni je v poměru k obratu, kterého dosáhl Volkswagen prodejem dotyčného výrobku v EHP, téměř 450krát vyšší než pokuta uložená společnosti Volkswagen, což představuje jasný důkaz toho, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když opomněla vzít v úvahu diverzifikaci žalobkyně.

174 Komise popírá, že porušila zásadu proporcionality a dopustila se chyby v posouzení. Zaprvé, pokud jde o cíle pokuty, tvrdí, že oprávněným cílem je nejen odrazení dotyčného podniku, ale i odrazení třetích osob (rozsudky Soudního dvora ACF Chemiepharma v. Komise, viz výše, bod 168, body 172 až 176; ze dne 14. července 1972, BASF v. Komise, 49/69, Recueil, s. 713, bod 38, a Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, body 106 a 109). Podle Komise je jasné, že odrazující účinek pokuty je zvlášť důležitý, pokud v rozporu s její bohatou rozhodovací praxí vznikají ještě dnes tak zřejmá a významná porušení pravidel hospodářské soutěže, jako jsou ta, o které jde v projednávaném případě (rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Tate & Lyle a další v. Komise, T-202/98, T-204/98 a T-207/98,

Recueil, s. II-2035, body 144 až 145). Krom toho tvrdí, že vzala v úvahu hospodářské schopnosti žalobkyně tím, že stanovila výchozí bod na 3 miliony eur, což je úroveň značně nižší oproti předpokládaným částkám, které pokyny stanovují v případě velmi závažného protiprávního jednání.

175 Zadruhé Komise tvrdí, že sice může považovat dosahování zisku za přitěžující okolnost, neznamená to však, že musí nedostatek výhody zohledňovat jako faktor způsobující snížení pokuty (rozsudky Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, body 4881 a 4882, a LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 307).

176 Zatřetí z porovnání s předchozí rozhodovací praxí Komise nevyplývá, že pokuta v projednávaném případě neodpovídá zásadám proporcionality a úměrnosti. Žalobkyně se omezuje na porovnání procent pokut v poměru k obratům dotyčných podniků, navzdory skutečnosti, že podle judikatury se přiměřenost pokuty musí posuzovat s ohledem na souhrn okolností protiprávního jednání (rozsudek Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 112 výše, bod 1215). Všechna rozhodnutí Komise, která žalobkyně uvádí, se krom toho týkají pokut uložených velkým podnikům. Komise se domnívá, že velkým podnikům nemůže ukládat astronomické pokuty s jediným cílem zachovat proporcionalitu v poměru k obratu, jíž se dovolává žalobkyně. Stejně tak nemůže podnikům menším, než je žalobkyně, ukládat pokuty nižší, než je minimální práh, které nemají žádný odrazující účinek.

177 Komise s odkazem na své argumenty uvedené výše jako odpověď na jiné žalobní důvody poznamenává, že srovnání s předchozími rozhodnutími o uložení pokut, které žalobkyně provedla, jsou od počátku irelevantní. Uvádí, že žalobkyně právě proto, že Komise při výpočtu pokuty náležitě zohlednila – v rozporu s jejími tvrzeními – rozdíly ve velikosti dotyčných podniků, nemůže vážně tvrdit, že měla

pokutu 3 780 000 eur vydělit 450 a dospět k pokutě 8 400 eur, aby byla zachována proporcionalita v poměru k pokutě uložené společnosti Volkswagen v závislosti na předmětném obratu dosaženém v EHP.

b) Závěry Soudu

178 V rámci první části své argumentace týkající se porušení zásad proporcionality a úměrnosti vytýká žalobkyně Komisi, že tyto zásady nedodržela, když nezohlednila ani cíle zvláštní prevence, ani hospodářské schopnosti žalobkyně.

179 Podle judikatury představuje pravomoc ukládat pokuty, aby mohla plnit úkol dohledu, který jí svěřuje právo Společenství pravomoc Komise ukládat pokuty podnikům, které se úmyslně nebo z nedbalosti dopustily porušení ustanovení čl. 81 odst. 1 ES nebo článku 82 ES jedním z prostředků svěřených Komisi, aby mohla plnit úkol dohledu, který jí svěřuje právo Společenství. Tento úkol jistě zahrnuje vyšetřování a potlačování jednotlivých protiprávních jednání, ale rovněž povinnost provádět obecnou politiku směřující k uplatňování zásad v oblasti hospodářské soutěže stanovených ve Smlouvě a v tomto smyslu směrovat chování podniků (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 105).

180 Z toho plyne, že Komise má pravomoc rozhodovat o výši pokut s cílem posílit jejich odrazující účinek, pokud jsou protiprávní jednání stejného typu stále poměrně častá, byť jejich protiprávnost byla ustanovena od začátků politiky Společenství v oblasti hospodářské soutěže, z důvodu zisku, který z nich mohou určité dotyčné podniky dosáhnout (rozsudek Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 108).

181 Jak vyplývá z výše uvedené judikatury, odrazující cíl, který Komise oprávněně sleduje při stanovení výše pokuty, směřuje k zajištění dodržování Smlouvou stanovených pravidel hospodářské soutěže podniky při uskutečňování jejich aktivit v rámci Společenství nebo EHP. Z toho plyne, že odrazující povaha pokuty uložené z důvodu porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže nemůže být stanovena pouze ve vztahu k zvláštní situaci odsouzeného podniku (rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, bod 110).

182 Bod 1 A čtvrtý pododstavec pokynů navíc kromě jiného stanoví, že v rámci hodnocení závažnosti protiprávního jednání je nezbytné „brát v úvahu, zda původci protiprávních jednání skutečně měli hospodářskou možnost [schopnost] způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům, a určit výši pokuty na úrovni, která zajistí její dostatečně odstrašující [odrazující] účinek".

183 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise zohlednila hospodářskou schopnost žalobkyně způsobit újmu soutěžitelům, jakož i nutnost stanovit pokutu na úrovni zajišťující odrazující účinek (body 304 až 309 odůvodnění). Soud má za to, že uložená pokuta není v poměru k velikosti dotyčného podniku neúměrná. Žalobkyně dosáhla v roce 2000 celosvětového obratu ve výši 71,018 milionů eur. Uložená pokuta, tedy 3,78 milionu eur, představuje pouze 5,3 % jejího celkového obratu. Kromě toho se neprokázalo, že žalobkyně není takovou pokutu schopna zaplatit (viz bod 164 výše). Soud se v každém případě v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci domnívá, že výše pokuty je s ohledem na závažnost a délku trvání protiprávního jednání přiměřená.

184 Co se dále týče druhé části tohoto žalobního důvodu vycházející z toho, že Komise porušila zásadu proporcionality tím, že nevzala v úvahu skutečnost, že žalobkyně prakticky neměla žádný zisk z prodeje dotčeného výrobku a že v určitých letech dokonce utrpěla v tomto segmentu trhu ztráty, je třeba připomenout, že ačkoliv výše

uložené pokuty musí být přiměřená délce trvání protiprávního jednání a jiným skutečnostem, které mohou být zahrnuty do posouzení závažnosti protiprávního jednání, mezi něž náleží zisk, kterého dotyčný podnik mohl svými praktikami dosáhnout (rozsudek Soudu ze dne 21. října 1997, Deutsche Bahn v. Komise, T-229/94, Recueil, s. II-1689, bod 127), nemůže skutečnost, že podnik protiprávním jednáním nedosáhl žádného zisku, představovat podle judikatury překážku uložení pokuty, jelikož jinak by pokuta ztratila svou odrazující povahu (rozsudky Ferrier Nord v. Komise, bod 43 výše, a FETTCSA, bod 340).

185 Z toho vyplývá, že Komise není při stanovování výše pokut povinna zohlednit neexistenci zisku dosaženého dotčeným protiprávním jednáním (rozsudky Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 4881, a FETTCSA, bod 341).

186 Ačkoliv Komise může podle svých pokynů (bod 2, první pododstavec, pátá odrážka) na základě přitěžujících okolností zvýšit pokutu, aby převýšila částku neoprávněného zisku dosaženého protiprávním jednáním, neznamená to, že musí za všech okolností pro účely stanovení výše pokuty zjišťovat finanční výhodu spojenou se shledaným protiprávním jednáním (rozsudek FETTCSA, body 342 až 343). Jinými slovy, neexistenci takové výhody nelze považovat za polehčující okolnost.

187 Za těchto okolností musí být žalobní důvod žalobkyně založený na nezohlednění zisku dosaženého protiprávním jednáním zamítnut.

188 Zatřetí, co se konečně týče zatření argumentu vycházejícího z porovnání s předchozími rozhodnutími Komise, je třeba jej odmítnout z důvodů vysvětlených v bodech 41 až 43 výše.

189 Ze souhrnu uvedených úvah vyplývá, že druhý žalobní důvod musí být zamítnut.

3. *Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení*

a) Argumenty účastníků řízení

190 Zaprvé, žalobkyně tvrdí, že Komise porušila zásadu rovného zacházení tím, že v rámci uplatnění maximální výše 10 % uvedené v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 opomněla vzít v úvahu obrat, kterého dosáhla prodejem dotčeného výrobku v poměru k jejímu celkovému obratu. Uvádí, že částka pokuty uložené SNCZ byla v souladu s touto maximální výší snížena ze 4,2 na 1,7 milionu eur, protože tato společnost měla v roce 2000 celkový obrat ve výši pouze 17,08 milionu eur. Žalobkyně naopak takového snížení z důvodu svého celkového obratu 71,018 milionu eur nedosáhla. Žalobkyně tvrdí, že toto nerovné zacházení spočívá v odlišnostech struktury těchto dvou podniků. Je totiž znevýhodněna jako rodinný podnik seskupující podstatnou část svých aktivit ve formě komanditní společnosti (GmbH & Co. KG), protože má poměrně vysoký celkový obrat. Komise se při stanovení pokuty, kterou jí uložila, opírala výlučně o tento vysoký celkový obrat, zatímco většina jejích aktivit nemá žádnou spojitost s výrobky, jichž se protiprávní jednání týkalo. Naopak skupina, do které patří SNCZ, měla obrat ve výši 278,8 milionů eur, ale tato skupina rozložila své další aktivity do různých společností, a SNCZ tedy měla obrat ve výši pouze 17,08 milionů eur. Obrat, kterého dosáhla SNCZ prodejem dotčeného výrobku, přece jen představuje přibližně 22,9 % jejího celkového obratu. Pokuta uložená žalobkyni je tak „úměrně k obratu dosaženému prodejem dotčeného výrobku" víc než dvojnásobně vyšší než pokuta uložená SNCZ. Judikatura podle žalobkyně vyžaduje, aby Komise z důvodu předcházení takovým nerovnostem vzala v úvahu vztah mezi obratem z prodeje dotyčného výrobku v poměru k celkovému obratu.

191 Žalobkyně zpochybňuje relevantnost rozsudků, kterých se Komise dovolává, aby prokázala, že nedošlo k nerovnému zacházení. Ve věcech, ve kterých byly vydány tyto rozsudky, žalobkyně zpochybňovaly skutečnost, že základní částky pokut některých dotyčných podniků byly protiprávně stanoveny nad maximální výší 10 % obratu, která je uvedena v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, zatímco u ostatních se tak nestalo (rozsudky Brugg Rohrsysteme v. Komise, bod 33 výše, bod 155, a ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, bod 185). Naproti tomu se projednávaná věc týká nerovného zacházení spočívajícího v nezohlednění různých úrovní diverzifikace dotyčných podniků, které se týkají výpočtu pokuty.

192 Zadruhé, ačkoliv čtyři ze šesti dotyčných podniků měly rovnocenné podíly na trhu, Komise vyhradila pro každý z těchto podniků úplně odlišné základní částky. Základní částky totiž před uplatněním sdělení o spolupráci kolísaly mezi 700 000 a 4 200 000 eur. Za účelem předejití tomuto nerovnému zacházení měla být vzata v úvahu vysoká úroveň diverzifikace žalobkyně.

193 Komise zpochybňuje opodstatněnost tohoto žalobního důvodu. Zpochybňuje zejména pokus, který žalobkyně učinila ve své replice, odlišovat věci, ve kterých byly vydány rozsudky Brugg Rohrsysteme v. Komise a ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, od projednávané věci. Rozhodnutí Komise ve věci, ve kterých byly vydány tyto rozsudky, bylo tak jako v projednávaném případě vydáno proti jednomu většímu a diverzifikovanějšímu podniku, vůči kterému se maximální výše 10 % neuplatnila, a proti jednomu menšímu a méně diverzifikovanému podniku, jehož pokuta byla snížena na 10 % obratu (rozsudek Brugg Rohrsysteme v. Komise, bod 33 výše, body 155 až 156).

194 Komise rovněž odmítá argument žalobkyně, podle kterého pěti ze šesti dotyčných podniků, které měly rovnocenné podíly na trhu, uložila odlišné pokuty bez zohlednění diverzifikace těchto podniků. Jestliže by se totiž měla taková úvaha připustit, znamenalo by to, že by se nemohla vzít v úvahu proměnlivá délka trvání protiprávního jednání a maximální výše 10 % obratu.

b) Závěry Soudu

195 Podle ustálené judikatury je zásada rovného zacházení porušena, pouze pokud je se srovnatelnými situacemi zacházeno odlišně nebo s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněné (rozsudek Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, bod 66 výše, bod 69 a zde uvedená judikatura).

196 Z judikatury vyplývá, že cílem maximální hranice stanovené v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 je vyhnout se tomu, aby byly pokuty nepřiměřené ve vztahu k významu dotyčného podniku. Jelikož jedině celkový obrat může v této souvislosti skutečně poskytnout přibližné údaje, je třeba této procentní výši rozumět tak, že se vztahuje k celkovému obratu (rozsudky Musique diffusion française a další v. Komise, bod 41 výše, bod 119, a HFB a další v. Komise, bod 33 výše, bod 541).

197 Argumentaci žalobkyně týkající se porušení zásady rovného zacházení nelze přijmout. Komise uplatnila čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 s odkazem na celkový obrat v případě žalobkyně, jakož i v případě SNCZ. Skutečnost, že SNCZ dosáhla snížení základní částky, je objektivně odůvodněna jako přímé uplatnění čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 (viz v tomto smyslu rozsudek ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, bod 185).

198 Je třeba dodat, že žalobkyně je z hlediska celkového obratu více než třikrát větší než SNCZ. Proto skutečnost, že Komise uložila SNCZ pokutu 1,53 milionu eur a žalobkyni pokutu 3,78 milionu eur, nelze považovat za porušení zásady rovného zacházení.

199 Krom toho žalobkyně nemůže ani tvrdit, že byla vystavena rozdílnému zacházení tím, že Komise při stanovení maximální výše pokuty nezohlednila obrat, který dosáhla prodejem dotyčného výrobku v poměru k jejímu celkovému obratu. Co se týče srovnání se SNCZ, z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise připisuje porušení SNCZ, a nikoli skupině, do které patří (bod 240 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Při nedostatku důkazů o zapojení skupiny, do které patří SNCZ, nelze tvrdit, že se Komise dopustila diskriminace, když pro SNCZ použila maximální výši 10 % jejího obratu, který stanoví čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 (v tomto smyslu viz rozsudek ABB Asea Brown Boveri v. Komise, bod 33 výše, bod 181).

200 Konečně nemůže uspět argumentace žalobkyně založená na tom, že Komise uložila pěti ze šesti dotyčných podniků odlišné základní částky navzdory skutečnosti, že měly stejný podíl na trhu. Komise totiž uložila stejný výchozí bod žalobkyni, společnosti Britannia, SNCZ a Trident, a to 3 miliony eur (bod 309 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vzhledem k různé délce trvání jejich účasti na protiprávním jednání a uplatnění maximální hranice 10 % obratu se přitom základní částky před uplatněním sdělení o spolupráci lišily. Tyto odchylky vyplývaly přímo z použití čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, a nelze je tedy považovat za porušení zásady rovného zacházení.

4. *Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 7 EÚLPZS*

a) Argumenty účastníků řízení

201 Žalobkyně vytýká Komisi, že porušila článek 7 EÚLPZS tím, že uplatnila významné zvýšení pokut, které neexistovalo v době, kdy se žalobkyně dopustila protiprávního

jednání. Podle čl. 7 odst. 1 nesmí být uložen „trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu". Zásada článku 7 spadá pod ochranu základních práv Společenství, která Evropská unie výslovně dodržuje a kterou orgány Společenství musí dodržovat rovněž ve věcech hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 20. února 2001, Mannesmannröhren-Werke v. Komise, T-112/98, s. II-729, body 60 a 77). V projednávaném případě Komise provedla značné zvýšení úrovně pokut tím, že v roce 1998 vydala pokyny. Na jaře roku 2001 Komise bez jakéhokoliv právního základu a jakékoliv změny pokynů dále zvýšila úroveň pokut v rozsahu, k jakému nikdy předtím nedošlo. V napadeném rozhodnutí Komise tato dvě zvýšení úrovně pokut uplatnila, i když se žalobkyně dopustila většiny dotčených jednání před vydáním pokynů roku 1998. Tato zvýšení představují změny rámce trestu a jejich uplatnění na dotčené protiprávní jednání je v rozporu s článkem 7 EÚLPZS.

202 Žalobkyně dodává, že Komise nemůže tvrdit, že sporné pokuty nepřekračují maximální výši 10 % celosvětového obratu stanovenou v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17. „Skutečný rámec trestu" totiž určuje pouze rozhodovací praxe Komise. Sankční hranice uvedená v tomto ustanovení vyžaduje konkretizaci rozhodovací praxí, aby byla dodržena zásada předvídatelnosti trestněprávní sankce. Pokud jde o argument Komise, podle kterého má při zvýšení úrovně pokut prostor pro uvážení, žalobkyně uvádí, že rozsah zvýšení musí být omezený zásadami proporcionality a úměrnosti.

203 Žalobkyně rovněž poznamenává, že Komise vydala napadené rozhodnutí až 11. prosince 2001, tedy více než tři a půl roku po ukončení protiprávního jednání (13. května 1998). Pokud by Komise vydala své rozhodnutí o několik měsíců dříve, uložená pokuta by byla nižší. Tento svévolný odklad nemůže být žalobkyni na újmu retroaktivním uplatněním nových politik Komise, které se týkají úrovní pokut.

204 Komise tvrdí, že uplatnění pokynů v projednávaném případě neporušuje zákaz retroaktivity trestněprávních ustanovení. Zaprvé z judikatury vyplývá, že zavedení nové metody výpočtu pokut Komisí, které může v určitých případech způsobit zvýšení pokut, aniž by přesáhly maximální hranici stanovenou stejným nařízením, nelze považovat za zvýšení takových pokut, které jsou právně stanoveny článkem 15 nařízení č. 17, se zpětným účinkem v rozporu se zásadami legality a právní jistoty (rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, body 217 až 224 a 233 až 235). Zadruhé Komise odmítá argument žalobkyně, podle kterého článek 15 nařízení č. 17 odpovídá požadavku specifičnosti a povinnosti předvídatelnosti pouze tehdy, pokud je konkretizován správní praxí.

b) Závěry Soudu

205 Je namístě připomenout, že zásada zákazu retroaktivity trestněprávních ustanovení je společnou zásadou pro všechny právní řády členských států, rovněž je jí věnován článek 7 EÚLPZS a tvoří nedílnou součást obecných zásad práva, jejichž dodržování soud Společenství zajišťuje (rozsudek Soudu ze dne 10. července 1984, Kirk, 63/83, Recueil, s. 2689, bod 22, a rozsudek LR AF v. Komise, bod 27 výše, bod 219).

206 I když z čl. 15 odst. 4 nařízení č. 17 vyplývá, že rozhodnutí Komise o uložení pokut za porušení práva hospodářské soutěže nemají trestněprávní charakter (rozsudek Soudu ze dne 6. října 1994, Tetra Pak v. Komise, T-83/91, Recueil, s. II-755, bod 235), skutečností zůstává, že Komise je povinna dodržovat obecné zásady práva Společenství a zejména zásadu zákazu retroaktivity ve všech správních řízeních, která mohou vést k sankcím podle pravidel hospodářské soutěže uvedených ve Smlouvě (viz obdobně, pokud jde o práva obhajoby, rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1983, Michelin v. Komise, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 7, a rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 220).

207 Soud má za to, že Komise neporušila zásady stanovené v článku 7 EÚLPZS. Podniky zúčastněné na správním řízení, které může vést k pokutě, musí brát v úvahu možnost, že se Komise v jakémkoli okamžiku rozhodne zvýšit úroveň částek pokut v poměru k úrovni uplatňované v minulosti (viz bod 42 výše).

208 To platí nejen tehdy, když Komise přistoupí ke zvýšení úrovně pokut v individuálních rozhodnutích, ale i tehdy, když se toto zvýšení uskuteční v rámci uplatnění pravidel chování se všeobecným dosahem, jakými jsou pokyny.

209 Z toho je třeba vyvodit závěr, že nová metoda výpočtu pokut, kterou pokyny obsahují, byla i za předpokladu, že měla přitěžující účinek, co se týče úrovně ukládaných pokut, přiměřeně předvídatelná pro podniky, jako je žalobkyně, v době, kdy se dopustily dotčeného protiprávního jednání.

210 Je irelevantní, že výpočet výše pokut podle metody uvedené v pokynech mohl Komisi vést k uložení vyšších pokut než v její předchozí praxi, protože Komise při stanovování výše pokut disponuje prostorem pro uvážení s cílem směrovat chování podniků ve smyslu dodržování pravidel hospodářské soutěže (rozsudky LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 237, a HFB a další v. Komise, bod 33 výše, bod 494).

211 Z těchto důvodů je třeba žalobní důvod vycházející z údajného porušení zásady zákazu retroaktivity zamítnout.

5. *K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 253 ES*

a) Argumenty účastníků řízení

212 Žalobkyně tvrdí, že Komise porušila povinnost uvést odůvodnění, vyjádřenou v článku 253 ES, tím, že nevysvětlila, proč uložila pokutu o tolik vyšší než pokuty, které ukládala ve své předchozí praxi.

213 Z judikatury vyplývá, že odůvodnění musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby dotčené osoby mohly rozpoznat důvody, které vedly k přijetí opatření a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (rozsudek Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 4725). Je žádoucí, aby podniky mohly podrobně poznat způsob výpočtu pokuty, která jim byla uložena (rozsudky Tréfilunion v. Komise, bod 68 výše, bod 142, a Cimenteries CBR a další v. Komise, bod 51 výše, bod 4734), a odůvodnění musí být zvláště podrobné, pokud vychází z rámce předchozí rozhodovací praxe (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 1987, BAT a Reynolds v. Komise, 142/84 a 156/84, Recueil, s. 4487, bod 71). V projednávaném případě Komise uložila pokutu ve výši 4,2 milionu eur před uplatněním sdělení o spolupráci, tedy 111 % obratu, kterého žalobkyně dosáhla prodejem dotčeného výrobku v měřítku EHP. Součet základních částek použitých ve vztahu k dotyčným podnikům dosahoval 129 až 138 % celkové hodnoty evropského trhu s dotyčným výrobkem, tj. 15 až 16 milionů eur. Tyto částky jsou mnohem vyšší než pokuty, které Komise v minulosti uložila ve srovnatelných věcech. Komise měla podrobněji odůvodnit pokuty vzhledem k tomu, že se v projednávané věci navzdory mnohým polehčujícím okolnostem odchýlila od své předchozí praxe.

214 Kromě toho žalobkyně uvádí, že napadené rozhodnutí neupřesňuje metodu a základ výpočtu, které Komise použila při výpočtu základních částek. Komise se v něm odvolává na obrat dosažený prodejem dotčeného výrobku na úrovni EHP nebo na celosvětové úrovni (bod 307 odůvodnění napadeného rozhodnutí), ale pouze pro určení poměrné váhy různých podniků na trhu. Pokud jde o absolutní výši výchozího bodu, Komise jasně neuvádí, zda použila obrat dosažený prodejem dotčeného výrobku na úrovni EHP nebo na celosvětové úrovni, či zda brala v úvahu celkový obrat žalobkyně.

215 Komise s odkazem na své argumenty uvedené výše jako odpověď na jiné žalobní důvody především uvádí, že tvrzení žalobkyně, podle kterého se výpočet pokuty zakládá na abnormálně vysoké úrovni, vnáší značný zmatek do skutkového stavu tím, že žalobkyně provádí srovnání zcela odlišných referenčních hodnot, jež obě slouží k posouzení úrovně pokut. I kdyby se však mělo soudit, že napadené rozhodnutí představuje citelné zvýšení úrovně pokut, nezanedbala Komise svou povinnost odůvodnění.

216 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého napadené rozhodnutí neupřesňuje obrat použitý při stanovení absolutní úrovně výchozího bodu, Komise uvádí, že tuto částku nestanovila na základě jednoho nebo druhého obratu, ale s ohledem na závažnost protiprávního jednání, které posoudila tak, že se opírala o jeho povahu, účinky na trh a velikost relevantního zeměpisného trhu, jakož i o omezenou velikost trhu s dotyčným výrobkem.

b) Závěry Soudu

217 Je ustálenou judikaturou, že odůvodnění vyžadované článkem 253 ES musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat

úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby dotčené osoby mohly rozpoznat důvody, které vedly k přijetí opatření a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum. Není požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována s ohledem nejen na jeho text, ale i s ohledem na jeho celkovou souvislost, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63 a zde uvedená judikatura).

218 Pokud jde o rozhodnutí ukládající pokuty více podnikům za protiprávní jednání porušující pravidla Společenství v oblasti hospodářské soutěže, musí být rozsah povinnosti uvést odůvodnění vymezený zejména ve světle skutečnosti, že závažnost protiprávního jednání je třeba zjistit v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující dosah pokut, aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (usnesení Soudního dvora ze dne 25. března 1996, SPO a další v. Komise, C-137/95 P, Recueil, s. I-1611, bod 54, a rozsudek LR AF 1998 v. Komise, bod 27 výše, bod 378).

219 V rámci návrhových žádání v projednávané žalobě, které se omezují na legalitu pokuty, její výši a metodu jejího výpočtu, je tento žalobní důvod zjevně neopodstatněný. Napadené rozhodnutí obsahuje 370 bodů odůvodnění, z nichž je 118 (body 252 až 370 odůvodnění) věnováno pokutám. V bodech 262 až 303 odůvodnění Komise vysvětluje své hodnocení závažnosti protiprávního jednání. Dále uvádí, jak dospěla k závěru, že je nutné uplatnit odlišné zacházení vůči dvěma kategoriím podniků (body 304 až 309 odůvodnění), a předkládá své hodnocení délky trvání protiprávního jednání (body 310 až 312 odůvodnění), čímž se dostává k základním částkám (bod 313 odůvodnění). Zkoumá, zda je namístě zohlednit přitěžující a polehčující okolnosti (body 314 až 336 odůvodnění) a vyslovuje se k uplatnění sdělení o spolupráci (body 346 až 366 odůvodnění). Je třeba konstatovat, že napadené rozhodnutí obsahuje dostatečný a relevantní popis prvků posouzení,

které byly vzaty v úvahu při stanovení závažnosti a délky trvání protiprávního jednání. Navíc je třeba konstatovat, že argumentace, kterou žalobkyně rozvinula v rámci čtyř prvních žalobních důvodů této žaloby prokazuje, že dokonale pochopila úvahy tvořící podstatu napadeného rozhodnutí.

220 Výtky vznesené žalobkyní v rámci tohoto žalobního důvodu neprokazují žádnou obtížnost pochopení úvah Komise nebo vysvětlení zohledněných prvků. V zásadě uvádí kritiku ohledně částky své pokuty v poměru k pokutám uloženým ve srovnatelných věcech v minulosti. Z tohoto srovnání přitom nevyplývá nedostatečné odůvodnění. Pokud je relevantní, týká se opodstatněnosti hodnocení, které provedla Komise.

221 Rovněž za předpokladu, že rozhodnutí obsahuje citelné zvýšení úrovně pokuty v poměru k předchozím rozhodnutím, je třeba konstatovat, že Komise úplně a výslovně objasnila úvahy, které vedly ke stanovení takové výše pokuty žalobkyně (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 26. listopadu 1975, Fabricants de papiers peints v. Komise, 73/74, Recueil, s. 1491, bod 31).

222 Žalobkyně správně uvádí, že napadené rozhodnutí nevysvětluje metodu ani výpočet, které Komisi vedly ve stadiu stanovení závažnosti protiprávního jednání ke stanovení výchozího bodu 3 miliony eur zvoleného pro skupinu „hlavních výrobců" (body 308 a 309 odůvodnění). Podstatné procesní požadavky, které sestávají z povinnosti uvést odůvodnění, však Komisi neukládají, aby ve svém rozhodnutí uvedla číselné údaje týkající se způsobu výpočtu pokut, ale pouze prvky posouzení, které jí umožnily vymezit závažnost a délku trvání protiprávního jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. listopadu 2000, Sarrió v. Komise, C-291/98 P, Recueil, s. I-9991, body 73 a 76, a rozsudek Soudu ze dne 30. září 2003, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 1558).

223 Tento pátý žalobní důvod je třeba rovněž zamítnout jako neopodstatněný.

224 Ze všeho, co bylo uvedeno, vyplývá, že žalobu je třeba zamítnout v plném rozsahu.

K nákladům řízení

225 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu Soudu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je namístě posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (pátý senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Žalobkyni se ukládá náhrada nákladů řízení.

Lindh García-Valdecasas Cooke

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 29. listopadu 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

E. Coulon

Předseda

P. Lindh

Obsah

Skutkový stav ..... II - 5147

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení ..... II - 5153

Právní otázky ..... II - 5155

A – K námitce protiprávnosti ..... II - 5155

1. Argumenty účastníků řízení ..... II - 5155

2. Závěry Soudu ..... II - 5159

B – K žalobním důvodům zrušení ..... II - 5163

1. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 ..... II - 5163

a) K první části, vycházející z nesprávného posouzení závažnosti protiprávního jednání ..... II - 5164

K povaze protiprávního jednání ..... II - 5165

— Argumenty účastníků řízení ..... II - 5165

— Závěry Soudu ..... II - 5169

K účinkům protiprávního jednání ..... II - 5178

— Argumenty účastníků řízení ..... II - 5178

— Závěry Soudu ..... II - 5183

K nezohlednění krize odvětví jakožto polehčující okolnosti ..... II - 5193

— Argumenty účastníků řízení ..... II - 5193

— Závěry Soudu ..... II - 5195

K porovnání s jinými kartelovými dohodami ..... II - 5196

— Argumenty účastníků řízení ..... II - 5196

— Závěry Soudu ..... II - 5197

b) Ke druhé části, vycházející z nezohlednění skutečnosti, že byl dotčen pouze malý podíl obratu žalobkyně ..... II - 5199

Argumenty účastníků řízení ..... II - 5199

Závěry Soudu ..... II - 5201

c) Ke třetí části, vycházející z nesprávného právního posouzení vyplývajícího z nezohlednění hospodářských schopností žalobkyně ..... II - 5202

Argumenty účastníků řízení ..... II - 5202

Závěry Soudu ..... II - 5203

2. Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady proporcionality ..... II - 5204

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 5204

b) Závěry Soudu ..... II - 5209

3. Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení ..... II - 5212

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 5212

b) Závěry Soudu ..... II - 5214

4. Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 7 EÚLPZS II - 5215

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 5215

b) Závěry Soudu ..... II - 5217

5. K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článku 253 ES ... II - 5219

a) Argumenty účastníků řízení ..... II - 5219

b) Závěry Soudu ..... II - 5220

K nákladům řízení ..... II - 5223